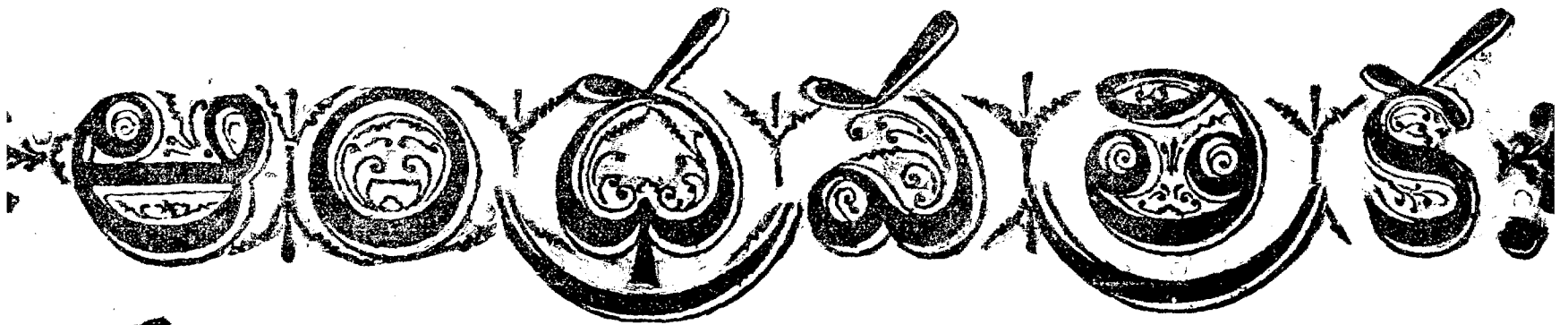

Telephone No. 544.

Registered No M. 1118

విడి పత్రిక ౧-కొ ౧ అక్షా.

204812

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

VO. 6.

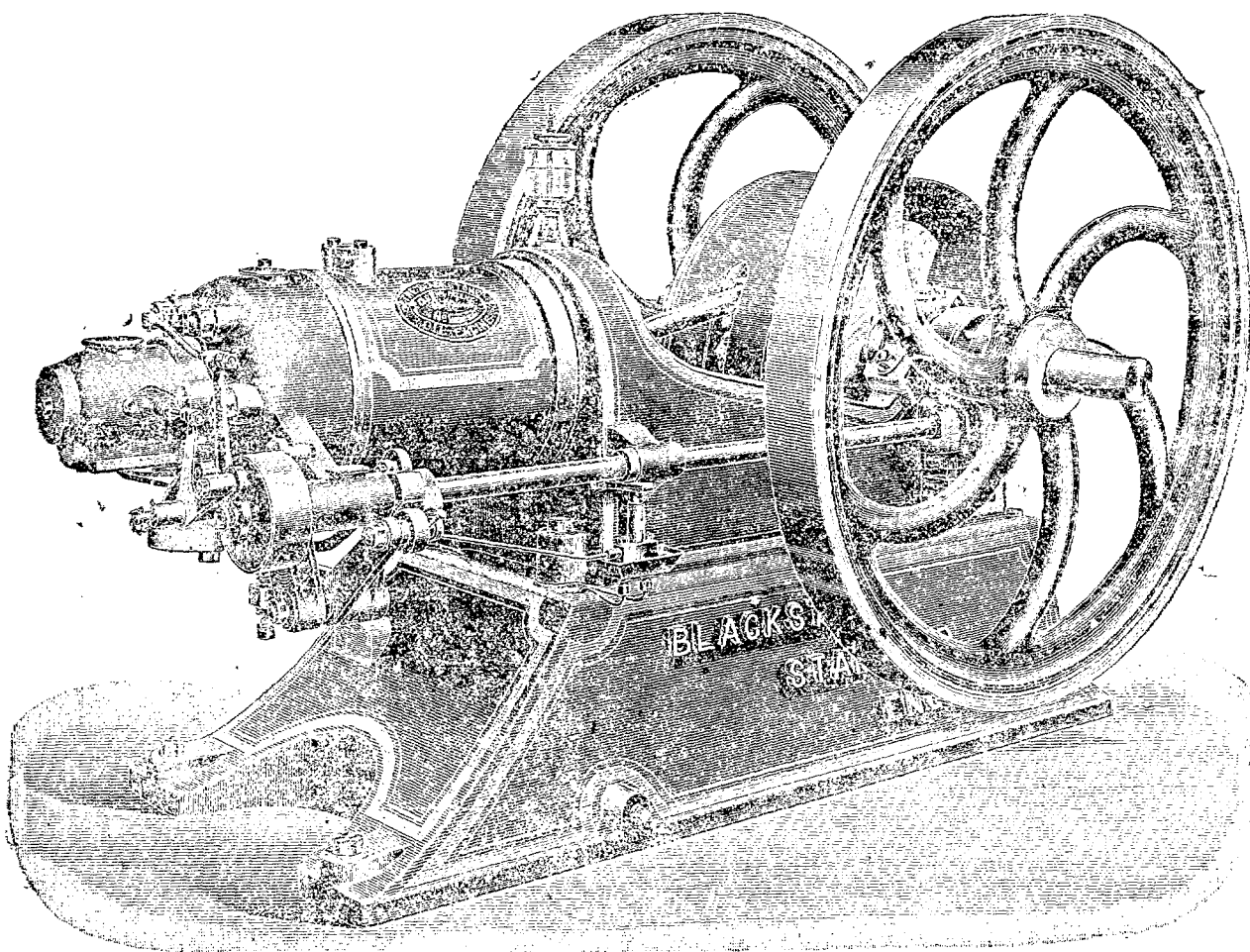
చెన్న పట్టణము 1920 వ సం॥రం జనవరి నెల 9 వ తేది శుక్ర వారము

NO. 232

సంపుటము. ౬

అంతా జాతకం చూడగలవ్వమనబహుళదానితిర.

సంచిక ౩౩

బాకు స్టోను ఆయిల్ ఇంజనూలు.

శిరస్సాయలు, క్రూరు లియలు మున్నగు చమురుల నుపయోగించి పనిచేయునట్లు తయారు చేయు
జిడినది.

ఈ రాజధానిలో అనేకమైన స్థానములు వివిధములు వినియోగమునకు వచ్చినవి. యజమానులకు మంది
తృప్తినిచ్చినవి. పూర్వీయుల వివరములకును భరణమునకు నేడే మాకు వాయుడు.

సోలం వజ్రంట్టా :

మార్గము నన్ను & కోకి, (ఇండియా) లిమిటెడ్,

1808

உருவியே

నెం. 9, సైకండులైను బీచ్, మద్రాసు.

బొంబాయి, బెజవాడ, లానోరు, తంజావూరు.

అందరినీ పత్రిక చూడ.

12 మా నెమూరితు	18-0-0
6 మా నెమూరితు	9-0-0
3 మా నెమూరితు	4-8-0
1 మా నెమూరితు	1-8-0

ఆంధ్రవారపత్రిక చందా

12 మాసములకు 3-0-0

“అంధకృతిక” పోస్తుబాళ్ళు నెం 212 మదరాసు.

189 వూరిల పు ర్వరే గా ఉంది.

[illegible]

అనుబంధం 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 241, 242, 243, 244, 245, 246, 247, 248, 249, 250, 251, 252, 253, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 321, 322, 323, 324, 325, 326, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 356, 357, 358, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 426, 427, 428, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 453, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 460, 461, 462, 463, 464, 465, 466, 467, 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 481, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 521, 522, 523, 524, 525, 526, 527, 528, 529, 530, 531, 532, 533, 534, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 544, 545, 546, 547, 548, 549, 550, 551, 552, 553, 554, 555, 556, 557, 558, 559, 560, 561, 562, 563, 564, 565, 566, 567, 568, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 575, 576, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 590, 591, 592, 593, 594, 595, 596, 597, 598, 599, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 622, 623, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 736, 737, 738, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 745, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 775, 776, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 785, 786, 787, 788, 789, 790, 791, 792, 793, 794, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 801, 802, 803, 804, 805, 806, 807, 808, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 815, 816, 817, 818, 819, 820, 821, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 838, 839, 840, 841, 842, 843, 844, 845, 846, 847, 848, 849, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 863, 864, 865, 866, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 882, 883, 884, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 894, 895, 896, 897, 898, 899, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 910, 911, 912, 913, 914, 915, 916, 917, 918, 919, 920, 921, 922, 923, 924, 925, 926, 927, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 934, 935, 936, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 944, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 959, 960, 961, 962, 963, 964, 965, 966, 967, 968, 969, 970, 971, 972, 973, 97

SECRET

శరీరమునకు నిజదినదోషవార అవ్యుత్పత్తి.
 వైద్యులును శుభాశుభమును నిరూపించు శాస్త్రీయశుభ
 కంఠక రక్షణము. శుభాశుభమును నిరూపించు. వి. మ.

Ref: BSA 7-10 DK 8556   Bu 49-0-0.

శ్రీ సేతుం, తండ్రుల కొరకాలయము

చోటుబాగు, పెం. 212, మదరాసు.

అష్టతాంజనము

అనన్యోన్యములకు ప్రతిస్థితి కల్గినది.
ఇతర వనిధిమైతః నోన్యములను కూడ
మహా అమ్మతాంబులను నాడి
మతములను ననుమతములు.

మొత్తం వెల 0-10.0 లక్షలు.

మొత్తం పేజీలు 0-12-0

కామరూపము 0-6-0

చంద్రశేఖర రావు 0-2-0

అమృతాంబుజం దివ్యం,

శ్రీ, తంబుకై వీధి, మడరాను.

ఆంధ్రప్రదేశ్ జమీందారులు

సాంకేతికత

అయ్యో, మన జమీందారులు మన భావ్యభివృద్ధి కైదు... జమీందారులు మన భావ్యభివృద్ధి కైదు... జమీందారులు మన భావ్యభివృద్ధి కైదు...

జమీందారులకు సంపాదించిన ఆదాయం... జమీందారులకు సంపాదించిన ఆదాయం... జమీందారులకు సంపాదించిన ఆదాయం...

మ-రా-రా-శ్రీ, తిరుపతి డిస్ట్రిక్టు మునసబువారి కోర్టులో.

O. S. No. 874 OF 1919. వాదనలు:—1 చంద్రశేఖర తాలూకా యంగిలిపట్టు... వాదనలు:—1 చంద్రశేఖర తాలూకా యంగిలిపట్టు... వాదనలు:—1 చంద్రశేఖర తాలూకా యంగిలిపట్టు...

M. Venkatakrishnamachariar, B. A, B. L. Pleader, Plaintiffs.

మంచి గుణముగల శాస్త్రీయోషధములు. బృహత్ మంజుష్టాదికావ్య రక్తమును శుభ్రపరచుటలో ప్రత్యేకమైనది. చంద్రప్రభ గుటి మూత్రవ్యాధులందు అమోఘముగ పనిచేయును. వానపలేహము దగ్గునకు మంచిమందు. జాండూ ఫార్మస్యూటికల్ పర్యవేక్షణ యోషధముల జేయువారు

ప్రత్యేకపు ఖాళీ అమ్మకము. మిగుల చౌకధరలు. ఇంటివైక కప్పు పెంపులు. ఇంటివైక కప్పులు. ఇంటివైక కప్పు పెంపులు. మిక్కిలి మేలైన మంగుళూరు మారి హెన్రీ... మిక్కిలి మేలైన మంగుళూరు మారి హెన్రీ...

ఆశ్చర్యమహా నాశ్చర్యము. వివోదమైన గాలి తలగడలు. వీటియందు కొలాయియోక్స్ మరచిలకు తీసికొని... ఆశ్చర్యమహా నాశ్చర్యము. వివోదమైన గాలి తలగడలు. వీటియందు కొలాయియోక్స్ మరచిలకు తీసికొని...

నమ్మకము 1842 బంగారు, వెండి, రత్నముల సేగలును, ఇతర వస్తువులును వాటిని యిచ్చిన వుప్పుకొని వైకము ఇవ్వబడును. ఉమ్మడి - రామయ్య శెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, వైసాబనూరురోడ్డు, మదరాసు. వైద్యగ్రంథములు 6. Principles of Ayurvedic Treatment (English) 0 8 0 7. Some Important Prescriptions in Ayurvedic (English) 0-4-0

నాటిను.

07755

ఇదివరకే రాజధానిలో నిట్టి సౌకర్య మెన్నడును చూపబడలేదు. కాన నీగింపు నరుపాయమును ముఖ్యముగా నుత్తర యోగింపును, (త్రీ) లకలంకారము, పురుషుల కావ్యకళకర.

వేలపు నోటీసు.

ఇందువల్ల ఎల్లరకు తెలియజేయవలసి ఏమనగా యలవర్రు అండు అంబరపేట యెస్టేట్లో చేరిన షెడ్యూలు గ్రామములలోని కమతం సావరం భూములయొక్క జరాయితి నాట్కు లేక యితరతలలను షెడ్యూలులో కనుపరచిన ప్రకారం మకాములలో అందులో కనపరచిన తేదీలను తరువాతకోజులలోను అవసరమైనయెడల నుండు తెలియజేయబడే తేదీలయందును బహిరంగముగా వేలం వేయబడును. ప్రతిలాటున సర్కారుపాటవైన ఎక్కువగా సాదునట్టి పాటదారునిపేర కొట్టివేయబడును.

2. పాట మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు ప్రారంభము చేయబడి సాయంకాలము 5 గంటలకు ఆపబడును. అవసరమైనయెడల మరుసటిదినము తిరిగి పాటపాడబడును.

3. సదరుభూములు యిటీవల రీసర్వీచేయబడినవి. షెడ్యూలులో రీసర్వీ విస్తీర్ణముతో సమానుకాబడినవి. యీ పాలములయొక్క స్థలనిక్షేపం యింకా యితరతేప్పీళ్లు యెస్టేటు మానేజరు మహారాజ్ శ్రీ యర్రంశెట్టి వీరాస్వామి నాయుడు గారి వలన తెలుసుకొనవచ్చును. యీభూములకు ప్రక్కన వున్న పాలములలో యెస్టేటు తాలూకు వెద్దవిస్తీర్ణములు యితరతేత ఆక్రమింపబడినవి. ఆభూములు ఆక్రమణదార్ల వద్దనుంచి తీసుకొనబడిన తర్వాత యిప్పుడు ప్రక్కభూములకు య 1 కి రాబడిన పాటమొత్తంలో 3/4 భిరుకు జయమును పొందిన పాటదారులకు యివ్వబడును.

4. యిందులో జతపరచిన షెడ్యూలులో సమానుచేయబడిన రేటుప్రకారం 1880 ఫసలీలగాయకు యెస్టేటువారికి కిస్తు యివ్వవలసివుంటుంది. యిదిగాక డెల్టా బాపతుపల్లం భూములకు గవర్నమెంటుకు యివ్వవలసిన నీటితీర్పు కేసులు వగైరాలు అలాహిదాగా గవర్నమెంటుకు చెల్లించుకొనవలసి వుంటుంది.

5. యీభూములు ఒక్కొక్కప్రతి అందులోని చెట్లు సహా వేలం వేయబడును. కాని వేలంవేయు అధికారి వీలును బట్టి ఎన్నిలాట్టునును ఒకలాటుగా కలిపి వేలంవేయవచ్చును. ఆఖరుపాటదారు జమీందారుగారివలన పాటఖాయపర్చబడిన తర్వాత పాటమొత్తం యావత్తు చెల్లించినవారికి యెస్టేటు వుద్యోగస్థులద్వారా భూమిని స్వాధీనపరుచబడును. స్వాధీనపర్చబడినవారికి 1880 ఫసలీకి రయితీపట్టాను పొందవలెను. అవసరమైనయెడల పాటదారు స్వంతఖర్చుమీద దస్తావేజు రిజిస్ట్రేషన్ చేసి యివ్వబడును.

6. పాట జమీందారుగారి మంజూరుతరువుతో లోబడి కొట్టివేయబడును. జమీందారుగారు గాని లేక వేలమువేయు ఆఫీసరుగాని కారణములను యివ్వకనే సదరు పాటను ప్రోసీవేయటకు అధికారము కలిగియుండురు.

7. పాటపాడదలచుకొన్న ప్రతిపాటదారు వద్దనుంచి ఒక్కొక్కలాటుకు రు 25-0-0 చొప్పున ధరావతు పుచ్చుకొనబడును. ఒక్కొక్కలాటు పాటముగింపుకాగానే ఆఖరుపాటమొత్తములో నూటికి రు 25-0-0 లు అయ్యేలాగు ధరావతు కట్టవలెను. ఆలా కట్టనియెడల తాను మొదట చెల్లించిన ధరావతు తిరిగి యివ్వకనే ఆఖరుపాటదారు జవాబుదారీమీద తిరిగి పాటపాడించబడును. సదరుపాటవలన మొదట పాటమొత్తముకన్న ఎక్కువవచ్చినయెడల ఎక్కువ మొత్తము మొదట ఆఖరుపాటదారుకు యివ్వబడును.

8. పాటఖాయపర్చబడిన సంగతి పాటతారీఖులగా యతు వారంకోజులలో నూజవీడు గ్రామంలో కోటగోడకున్న తాణాఆఫీసులోను ప్రాతములకముగా నోటీసు ప్రేలాడగట్టబడును. పాటఖాయపర్చబడిన 15 రోజులలోగా ఆఖరుపాటదారు మిగతాపాట మొత్తం తాణాలోగాని నూజవీడు గ్రామములో హుజూరు ప్రెజర్టీలోగాని జమకట్టవలెను. ఆలా జమకట్టనియెడల మొదటిపాటలోని మరతుల ప్రకారం తిరిగి పాట పాడించబడును. పాటమొత్తం పూర్తిగా చెల్లించినదే భూమి స్వాధీనపర్చబడవలెను.

9. పాటపాడదలచుకొన్నవారు స్వయముగా రా వీలు కలుగనియెడల వారివలన క్రమమైన అధికారమును పొందిన యేదంటువలన పాటపాడించుకొనవచ్చును.

10. ప్రతిలాటుకు తెలియపర్చబడిన విస్తీర్ణములో య 1 కి నూటికి 10 సెంటుకు మించనికొరత వున్నయెడల సదరు కొరతభూమికి ముజరా యివ్వబడును. అట్లు తక్కువపరిమాణం య 1 కి పదిసెంటుకు మోచినప్పుడు వేలము తేదీలగాయకు రెండుమాసములలోగా దరఖాస్తు చేసినయెడల దామాషాయి ప్రకారం దబ్బు తిరిగి యివ్వబడును.

11. పాటపాడదలచుకొన్నవారు వేలపుతేదీలోగా గ్రామపువ్వుగడ్డల సహాయముతో సదరు భూములను గుర్తించుకొని భూస్వామివమున్న బాగాయచుకొని తృప్తిపరచుకొని పాట పాడుకొనవలయును.

12. పాట ముగింపు కాగానే అపజయమును పొందిన డివార్ల ధరావతులు వాపసు చేయబడును.

షెడ్యూలు.

గ్రామం పేరు	భూమి వివరము	మొరక లేక పల్లం	సర్వీ సెంబరు	పరిమాణం	య 1 కి కిస్తు	వేలం తారీఖు	వేలం వేయు ప్రదేశము	వేలం వేయ ఆఫీసరు			
యెలవర్రు	1. నూలేకారపు దిబ్బలు 2. కంధం వెంకడు తా యెస్టేటువారు కోర్టువేలంలో కొని వున్న స్థలం అందులోని పూరియ్యల సహా. 2. బాపట్ల సరిసి గారు తా డిల్వో కమతము.			188½ చతురపు గజములు. 76 చతురపు గజములు.			17-1-20	యెలవర్రు. మేనేజరు			
వెదమద్దూరి	కమతము.	బాపతుపల్లం. డిల్వో డిల్వో డిల్వో డిల్వో డిల్వో మొరక. బాపతుపల్లం. కొంత బాపతుపల్లం కొంత మొరక	రీసర్వీ 46 71/1 71/4 89/1 10 488 448/1 457/2 502	3 0 0 1 7 0 0 1 1	91 41 74 25 48 62 29 57 71	4 4 4 4 4 3 4 4 4	8 8 8 8 8 0 0 8 0	0 0 0 0 0 0 0 0 0	19-1-20	వెదమద్దూరి. మేనేజరు	
	యాశాం.	బాపతుపల్లం.	81	0	82	5	0	0			
				18	95						
ముక్కపూడి	ప్రాతకోశస్థలము సావరం.	బాపతుపల్లం. డిల్వో మొరక.	రీసర్వీ 95 93 94	4 3 5	16 51 51	6 6 3	4 4 0	0 0 0	20-1-20	ముక్కపూడి తాణేదారు యెలవర్రు. మేనేజరు	
				18	28						
	ఈశాం.	మామూలుపల్లం.	రీసర్వీ 128/2	8	12	5	0	0			
తాడంకి	కమతము.		రీసర్వీ 56/8	0	29	6	0	0	20-1-20	యెలవర్రు. మేనేజరు	
యాకమూరు	విడిచివెట్టబడిన బండెలదొడ్డిస్థలం.									యాకమూరు తాణేదారు	
పత్తేలంక	గుడిపాడ డి ము కో స్థేలు సెం O.S. 990/1894 రు లో ఎస్టేటువారు కొన్న స్థలం అందులోని చెట్లతో సహా.				225 చ గజములు.					పత్తేలంక తాణేదారు	
నమూరు	కమతము.	మొరక. కొంత మొరక కొంత మామూలు పల్లం.	రీసర్వీ 814 290 ,,	1 4 ,,	26 82 ,,	8 3 ,,	4 4 ,,	0 0 ,,	20-1-20	యెలవర్రు. మేనేజరు	
						మొ రే ప రే	11 0	0 0			
అంకంపాలెం	గవర్నమెంటు జరాయితి	మొరక.	288/A 286/A 286/2 254/104 254/2B 252/6 F	10 1 0 0 0 0	59 51 35 19 26 28				31-1-20	అంకంపాలెం. మేనేజరు ఈ భూమి దశిన్సు గ చెల్లించ వలసి యుంటుంది తాణేదారు	
వాకపల్లి మొఖాసా	మొఖాసా భూమి	బాపతుపల్లం.	58/5 18 27/3	2 6 0	41 88 16	8 6 6	4 4 4	0 0 0		వాకపల్లి తాణేదారు	
				8	95						
తాడిచర్ల	కో వేలంలో ఎస్టేటుకు వచ్చుగింతయైనా చైతీ భూమి.	మొరక.	262	4	0	0	14	0		తాడిచర్ల డిల్వో.	
పోతవరపాడు మర్లపాలెం జీడిగుంట మొఖాసా	జరాయితి. కమతము. 1. వెంకుటెంటిలో సగమున్న అందుకు సంబంధించిన ఖాళీస్థలం 2. స్థలమున్న అన్నలోవున్న పూరియ్యలు	మొరక. జరీబు.	187 రీసర్వీ 116	0 2	12 37	2 18	0 0	0 0		ఆకిరిపల్లి సోమవరం జీడిగుంట డిల్వో	

యలవర్రు అండు అంబరపేట } యెస్టేట్ల జమీందారువారి హుజూరు ఆఫీసు, నూజవీడు. }
శ్రీ రాజా కోభనాద్రి అప్పారావు బహద్దరు, జమీందారుగారు.

ఆంధ్రవత్రిక

1920-వ సం॥ జనవరి నెల 9-వ తేది

శుక్రవారము

బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు.

బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు గూర్చి రెండు మూడుదినములనుండియు, భయంకరవార్త లరు దెంచుచున్నవి. దాదాపుగ రుష్యావంశయు బాల్మీవిక్కుల యధీనమగుచున్నది. మిత్రమండలి వక్షిము బూని, మిగుల సాహసముతో పోరాడు చున్న డెకోను, కోల్చాకు సేనానుల బల ముగిసి పోయినది. డెకోను సేనాని క్రభుత్వ ము తరించినది. ఈ సేనాని, చేజిక్కిన ప్రదేశములను భద్ర పరచుకొనలేకపోవుటచే నెట్టి చేటు వాటిల్లెను. బాల్మీవిక్కుల ప్రాబల్యము మూలమున, జరుగ జొరయేది నష్టమేమి? అన్నిదేశములకన్న బ్రిటీషు సామ్రాజ్యము నెక్కుడు కష్టపడవ మొదలైనది. చర్చిలు మంత్రిగారు భయపడుచున్నారు డెయిలీ మెయిలు పత్రికయు నిట్టి తత్తరపాటునే గనబడుచున్నది. దీనితో బాటు లండనుపైను, డెయిలీన్యూసు, స్టారు మొదలగు పత్రికలు, ప్రాచ్య ఖండమునకు బాల్మీవిక్కులకు రాచబాట ఏర్పడినటుల, దెలుపుచున్నవి. యూరపుఖండమునందు వచ్చిమఖాగమునకు బ్రాకకుండ, బాల్మీవిక్కులు నిరోధించబడినవి. బాల్మీవిక్కు లందుచే, ఆసియా రంగమున విప్లవంబుచున్నారని. ఈ రెండవవైపున గూడ, బాల్మీవిక్కులకు నిరోధము గలిగించని యెడల, వారు హిందూదేశమున కుద్ధవస్తు గలిగించవచ్చునని, మారిను సేనాని డెయిలీన్యూసు పత్రికకు వ్రాయుచున్నాడు. మహమ్మదీయ ప్రభువంశ మిప్పుడు కలవరపూరితమై యున్నది. తుర్కీ సుల్తానుకు యూరపుఖండమునందు స్థాన ముండదనియు, ఆసియాఖండమున గూడ ఆరేబియా, ఆఫ్రినియా మొదలగు భాగములన్నియు వారిచేతుల లాగివేయబడు ననియు, సుల్తాను నామమాత్రావ శిష్టాదుగ నుండు ననియు, విశ్వసించబడుచున్నది.

ఇందలి సత్య మింకను సిద్ధమిట్లెనుని తెలియు కున్నది, రూటరు బంపెట్ తంతవార్త లిట్టి పండి యులులకు చోటిచ్చుచున్నవి. తుర్కీ సుల్తానును మతగురువుగ నంగీకరించెడి మహమ్మదీయ ప్రభువంశము, వారి యధికారము సామంతాధిపత్యమునకు, మక్కానుదీనా మొదలగు కవిశ్రేణులు వారి వశమగుండి దప్పిపోవుచుండ, కలవరపూరితమగుటలో వింత ఎద్దియులేదు. ఈజిప్టు, ఆఫ్రికాను కర్దియా, మధ్య ఆసియాగ హిందూదేశములందలి మహమ్మదీయలెల్లరు తుర్కీ సమస్యా కరిష్కారముగూర్చి తల్లక మొందుచున్నారు. మహమ్మదీయ ప్రభువంశమునందు గలిగిన యశాంతి, బాల్మీవిక్కులకు సహాయభూతమగుచున్నది. మహమ్మదీయలలో నాంగ్లదేశముపై ద్వేషమును ప్రజ్వలించజేయుటకు, బాల్మీవిక్కులు ప్రయత్నించుచున్నటుల, తంతివార్తలు దెలుపుచున్నవి. బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు, హిందూదేశము నావరింపకుండ, సహద్రులందు తగిన సేవలగు, నైన్యాధికతులను సిద్ధముగ నుండునని డెయిలీ మెయిలు పత్రిక, హితి మొసగుచున్నది. బాల్మీవిక్కుల ప్రాబల్యమును గ్రహించి, వారితో సమాధాన

పడుట మేలని, స్థానపత్రిక వ్రాయుచున్నది. నై బీరియా వైపుకు బాల్మీవిక్కులు విజృంభించుకుండ కాపాడుటకు, జపానుదేశమునకు స్వేచ్ఛాధికార మొసగి అమెరికావారు తలపెట్టుచున్నారని నొక వదంతి వ్యాపించియున్నది. ఇందునుగూర్చి యూరపులో సభిప్రాయభేదము గలదు. జపానుకు స్వేచ్ఛాధికార మిచ్చుచో, ముందేమి మునుగునో యని, యూరపుదేశములవారు భీతిజాపుటయుం దాశ్చర్యములేదు.

డెయిలీమెయిలు మొదలగు పత్రికలు, మామూలు పాటనే పాడుచున్న వే గాని, దూరమాలో చించుటలేదు. పిమ్మటకు విశ్వామునకు ఒకటేమం త్ర మనుసామ్యమున, కేవలము నైసికబలముతో నన్నిటిని జయింపవచ్చునని తలచుట లాభకరము గాదు. బాల్మీవిక్కులు అరాజకోద్యమము. కొంటుటాల్ ప్తాయి మొదలగు త్వరజ్ఞులు నాటిని బీజము లిప్పుడు ఫలించివి. రుష్యాదేశపు జాతీయ శిశిర ప్రభుత్వవిధానమున కిది ప్రతి ఫల మని చెప్పవచ్చును. నిరంకుశ పద్ధతులు మితిమీరినపుడు, అరాజకమే వాటి ననుసరించుచుండును. బాల్మీవిక్కుల, ప్రస్తుత మమలులో నున్న వ్యవహారముల నన్నిటిని ఒక్కమాట తుడిచిపెట్టు నుద్దమించుచున్నారు. ముందువెరుకల సరములు లేదు మంచిచెడ్డల విచారించుట లేదు. ప్రస్తుత స్థితితో సమర్థులగు చున్న వారెల్లరక, బాల్మీవిక్కుల శిరస్సుమగుచున్నది. బాల్మీవిక్కుల యుద్ధ వస్తును పోవాదుట, శాంతిగోరు వారెల్లర ధర్మమేయున్నది. కాని, తగిన ప్రతిక్రియల నాలోచించక, వెరుకటి కద్దతులనే అసలుబింతుచో, ఉద్ధవస్తు తగుటకు మారుగ మంత హెచ్చుగా వచ్చును. ఇంతవరకును, మిత్రమండలివారు స్వయముగ నైన్యములబంపియు, బాల్మీవిక్కుల ప్రతి కత్తులకు తోడ్పడియు, నుద్ధవస్తు నడవబ్రయ త్నించిరి గాని, వారి ప్రయత్నములు సఫలముగాంచలేదు. ఆడబోయిన త్థి మెరురయినట్లు, బాల్మీవిక్కుల నెదుర్కొన బోయినవారు గూడ వారి వలలో జిక్కుకొనుచు వచ్చిరి. బాల్మీవిక్కులు, తమ నైన్యములతో కన్న, భావప్రకటనముచే, నెక్కుడు విజయము బడయుచున్నటుల గాన్పించుచున్నది.

మిత్రమండలి రాజ్యములలోని లోపములను వెదకి, వాటిని బహిష్కరుచుట, వారి మొనటి కని. ప్రభువంశమునం దిప్పుడు దృఢమిందిన యశాంతి వాధారముగ నైకొని దాని నెలులయునకు విస్తరింపజేయుట, వారి రెండవవని. బాల్మీవిక్కులకు తోడ్పడుచున్నది ప్రభువంశమందలి నిరంకుశత్వము గాని, స్వాతంత్ర్యముగాదు నిజముగ స్వాతంత్ర్యము ప్రభువంశమునందు యధేచ్ఛగ రాజ్యముచేయునో, బాల్మీవిక్కుల మడుగుంటు నయటకు పండియులేదు. బాల్మీవిక్కులను రూపుమాపవలయుననిన, స్వాతంత్ర్యవాతావరణమును మిత్రమండలి వారు ప్రభువంశమునం దంతటకు పె పొంపించవలెను. అశాంతి బీజములను పూర్తిగ తొలగించవలెను. ప్రస్తుతము వ్యాపించుచున్న అశాంతి ప్రతిదేశమునందును కొలదిగనో గొప్పగనో వ్యాపించియున్నది. స్వాతంత్ర్యమునకు పుట్టినిల్ల నదగు అమెరికా ఖండము నందుగూడ బాల్మీవిక్కుల బీజములు నాటబడి యున్నటుల దెలియుచున్నది. కుట్రలబచ్చు వారందరిని దేశమునుండి బంపివైచుటకు, అమెరికా ప్రభుత్వమువారు ప్రయత్నించుచున్నారు. ఇట్టి వారు వేలకొలది అరెస్టుకాబడినయి, వార్తా పత్రికా సుపాదకు లనేకులు కట్టుకొనబడినయి రూటరు దెలుపుచున్నాడు ఇట్టి చర్యలవలన,

అమెరికా ప్రభుత్వమువారి ప్రయత్నము లెంత వరకు సఫలమగునో జూడవలసియున్నది. సోవియటు రాయబారులలో నొకరగు గ్రిగరీ విన్ స్టేచు గారు అరెస్టుకాబడిరి. సర్వీయాలోగూడ, విప్లవ సూచన లారంభమయినవనియు, రాజుపై తిరుగు బాటు జరుగుచున్నదనియు, దెలుపబడినది.

ఇట్టి పండిగ సమయమున, బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు మడుచుట, కష్టసాధ్యమయిన కార్యమే. కాని, బ్రిటీషువా రీవనిని సాధించలేకపోరు. మిగిలిన ప్రభువంశమునం దెట్టి విషమస్థితి జనించినను, హిందూదేశమునందు బాల్మీవిక్కులు స్థిరముగ నాటుకొనబాలదు. బాల్మీవిక్కులను ప్రకటనము మూలమున అశాంతి చాలవరకుదగ్గిరది. రాజకీయ నిర్బంధతుల విడుదలవలన, ప్రజలలో సంతోషము వెల్లివిరిసెను. ఇంతమాత్రముతో నశాంతి బీజములు శాశ్వతముగ రూపుమాచువు. ప్రజలకు స్వయం నిర్ణయాధికారము త్వరతో చేపూరవలయును. ప్రజల జన్మస్వాతంత్ర్యములు బాగుగ సంరక్షించబడవలయును. మహమ్మదీయల వాంఛలు, సాధ్యమగునంతవరకు, సఫలమగువలయును. ఈమూడు కోర్కెలును త్వరతో నెఱవేరుచో, అశాంతి కే మాత్రము తావుండనేరదు. అశాంతి తావులేనపుడు బాల్మీవిక్కులకు సలేతావుండదు. భారతీయులు సహజముగ శాంతిప్రియులు. సాత్వికస్వభావులు. ద్వాన్యమనిన, వారు కంటగించెదరు. అందుచే బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు కార్యములను, భారతీయు లెన్నడును సహించనోరు. బ్రిటీషు పార్లమెంటుసభ వారు, కొంచెము దూరదృష్టితో నీ సమయమున బ్రవర్తించునెడల, బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు హిందూదేశమున కెట్టి యపాయము గలిగించబాలదు. బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తు కార్యము, భారతదేశపు ఆధ్యాత్మికశక్తి ముందర, కటావంచలు గాగలదు అందుచే, డెయిలీమెయిలు మొదలగు పత్రికల లేనిపోని ఆర్భాటములకు జెవియొగ్గి తత్తర పాలుజెందక, బ్రిటీషు ప్రభుత్వమువారు హిందూదేశమునకు త్వరతో స్వయం నిర్ణయాధికార మొసగి, తత్కాలమున బాల్మీవిక్కుల యుద్ధవస్తును పూర్తిగ బోనాడెదరు గాకయని గోరెదము.

కాకినాడ, బంగోలు పురపాలక సంఘములు

కాకినాడ, బంగోలు పురపాలక సంఘములు 1918-19 సంవత్సరపు కార్యవివేదికములు మాకందినవి. కాకినాడపురపాలక సంఘము మామూలు ప్రకారము మిగుల సామర్థ్యముతో గృహిణులను చండు తెంతయు సంశోషకరముగ నున్నది. పాఠశాలనుండి మొత్తము సమగ్రసంఖ్య యధాస్థితి యందున్నది. ప్రజానియుక్తుల సంఖ్యను 16 నుండి 14 వరకు వృద్ధిచేయుట ఆమోదము గలిగించుచున్నది. ఎన్నికలలో 100-కి ను మారు 90 మంది పార్టీనుటవలన నియోజకవర్గమునకు మ్యూనిసిపలు వ్యవహారముల యందుగల ఉత్సాహము వెల్లడి యగుచున్నది. సంవత్సర ప్రారంభమున నున్న నిలువగాక, రూ. 2,25,803.3-8 ఆదాయము లభించినది; రూ. 2,29,866-4-10 మొత్తము మీద వ్యయపరుపబడినది. నివేదికమునందలి లెక్కలను బట్టి చూచినయెడల గత సంవత్సరము నందు కంటె ఆదాయము చాలవరకు హెచ్చినను వ్యయము తగ్గినదని స్పష్టము కాగలదు. ఈమ్యూనిసిపలు సంఘమువారి యాజమాన్యమున 22 పాఠశాలలు కలవు; వీనినందు 7 రాత్రి పాఠశాలలున్నవి. విద్యార్థుల సంఖ్యను తెలుపు వివరములు లేకుండుటచే విద్యాభివృద్ధిని గూర్చి యెట్టి యభిప్రాయము నైనను వెల్లడించుటకు

వీలులేకున్నది. ఇతర పురపాలక సంఘములలో వలెనే కాకినాడ నగరమున గూడ జనసముల సంఖ్యలేగి, మరణములసంఖ్య హెచ్చింది. ఇంట్లో యెంజా మున్నగు సాంక్రామిక వ్యాధులవలనన, హెచ్చుధరల మూలమున జనసామాన్యమునకు తగిన ఆహారము లభించక పోవుటచేతను, ఇట్టి దుస్థితి కలిగినదని అధ్యక్షులు తెలుపువాక్యములను ప్రభుత్వమువారు గుర్తించవలసియున్నది. పేగు యానగరమునకు రాకుండగ నివారించబడినది. కలరావలన మరణించినవారిసంఖ్య అల్పముగ నున్నది. ఇంట్లోయెంజావలన మరణించిన వారిసంఖ్య కొంచె మెక్కువగ నున్నను, మొత్తపుమరణములసంఖ్యను బట్టి చూచినయెడల అత్యల్పమని నడువకతప్పదు. కావున, ఇట్టి మరణములకు ప్రజల కాహారము లేమియే ప్రధానకారణమని తేలగలదు. ఈనగరమునకు మురుగుకాలువలను తగినసీటి పన్నెయి ను అత్యవసరము.

టీకాలు జయక్రదములగనే వేయబడినవి. మొత్తముమీద నీమ్యునిసికలు పాలనము సంస్కృతికరముగ నున్నదని అంగీకరింపక తప్పదు.

ఒంగోలు పురపాలకసంఘ కార్యనిర్వహణము జయక్రదముగ జరుగుటకు ఫిబ్రవరి, మార్చి నెలలో నచ్చట ప్లేగు వ్యాపించి, ప్రజలు కట్టణమును వదిలివేయుటచే ఆటంకములు కలిగినవి. అందుమూలమున సంఘ సమావేశముల సంఖ్య తగ్గుటయు, ఆటంకభలకు నియమితసంఖ్య గల సభలు రాకపోవుటచే నాపివేయబడుటయు, కన్నులు పరిగావనూలుకాకపోవుటయు తలపడినది. ఈవిషయమును వివిజనలు ఆసీసరును కలెక్టరును గూడ అంగీకరించియుండిరి. కాని ప్లేగువలన నిచ్చట 44 గురు మాత్రమే మరణించినందు, సంవత్సరాంతమున రెండునెలలు మాత్రమే యది యుండెననియు, అందుచే ప్రజలు కట్టణమును వీడిపోయినను 100-కి 79 వంతు కన్నులు మాత్రమే వసూలగుట సంతృప్తి గొలుపుట లేదనియు ప్రభుత్వమువారు రాజీపించుచున్నారు. కాని ప్లేగు అనేకులకు సోకకపోయినను ప్రజల నెల్లరును భీతావహుల గావించినదనుట నిజము. అందుచే వనేకులు కట్టణముల వదిలి దూరప్రదేశములకు కూడ పోవుచుండుట వాడుక. కట్టణమును వదిలినవార లెల్లరును ప్లేగు కాంపులలో నుండురని తలంచుటకు వీలులేదు. అట్టిస్థితిలో మ్యునిసిపలు పాలనము సరిగా నడువకుండుటయం దాశ్చర్య మేమియు లేదు. మహూచి ఇంట్లోయెంజా వ్యాధులవలనన గూడ చాలనష్టము కలిగినది. ఇట్టిస్థితిలో ప్రజలు టీకాలవలన లాభము లేదనియు, ఇండ్లకప్పులను తొలగించి గృహములకు ప్లేగు సోకకుండగ చేయుటయు అత్యవసరమనియు గ్రహించి ప్రజలు మ్యునిసిపలు ఉద్యోగులకు సహాయకమైనంతయు ప్రశంసార్హము. ఈకట్టణమునకు నీటిపంపులేవ మెక్కువగ నున్నది. స్కీమును, ప్లానులను తయారుచేసి శానిటరీ ఇంజనీరు శానిటరీబోర్డునకు బంపినట్లు తెలియుచున్నది. ఈ స్కీము చాలకాలమునకు బూర్వమే సంసిద్ధమయ్యెను, ఇంతవరకు కార్యరూపము చాల్చుకుండుట విచారకరము. ప్రభుత్వమువారు కట్టణవాసుల కష్టములను గుర్తించి, ఆవిధానమును సర్వరముగ నామోదించి, కార్యరూపమున బెట్టవలయు

వెల్చిగారి రాజీనామా

కలకత్తా యూరపీయను సంఘమునకు కార్యదర్శిగ నున్న టి. ఇ. వెల్చిగారు, సంఘాద్దేశముల నెఱుకవరుచుట కాంగ్ల దేశమున కంచబడెను. వీరు తమ శక్తినంతను వినియోగించి, స్వేచ్ఛరివాలనోద్యమమును తలక్రిందుల చేయజూచిరి. ఇండ్లోబిటీషు సంఘమువారి నాయముగైకొని, వీరు కొండను ద్రవ్వచుద్యమించిరి గాని, పాపము వీరిప్రయత్నములన్నియు విఫలములయ్యెను. ఇండ్లోబిటీషు సంఘమువారి కెట్టి పలుకుబడి లేదని, ఆంగ్ల దేశమునకు వెడలిన వెంటనే వీరికి గోచరమయ్యెను. హోంయాలర్ల పథలకు, ఆంగ్ల దేశము లనేకులు వెడలుచుండుట జూచి, వీరు విస్మయముపెందరి. తమ ఆశాభంగమును వెల్చిగారిటీవల చెలిమిజుబుచిరి. తిరిగి తమ సంఘమువారి నెదుర్కొనలేక గాబోలు, వెల్చిగారు తమకార్యదర్శివదవి కాంగ్ల దేశమునుండియే రాజీనామాను వంపి. యూరపీయను సంఘపు సాంవత్సరిక పథయందు, వెల్చిగారు సంఘమువారి ఖర్చుమీద నాంగ్ల దేశమునకు వెడలియుండి తాను సరిపిన కృషిగూర్చి తెలుపుటకు తిరిగి హిందూ దేశమున కేలరా లేదని, ఒకసభ్యుడు ప్రశ్నించెను. అధ్యక్షు లిందులకు సమాధానమిచ్చుచు, వెల్చిగారి సీసభకు రమ్మని తామెన్ని మారులూ కబురువంపితిమనియు, వెల్చిగారులు గావించక రాజీనామాను మాత్రము వంపిరనియు, ఈవిషయమై నేమి చర్య దీసికొన వలయునో నిర్ణయించుటకు, త్వరలో నొకసభ జరుగుననియు, తెలిపెను. పాపము, ఒక్క తంతివార్లలో, హోంయాలర్ల మదమడగునని ప్రకృతిముల బలికిన, వెల్చిగారి కెట్టి భంగపాలుగలిగెను! వీరిపై యూరపీయను సంఘమువారు తగినచర్య దీసికొన బ్రయత్నించుట జూడ, కెయిజరు భంగపాలు స్మరణకు రాగలదు.

“అమృతసరపు కుట్రదారులు”

“అమృతసరపు కుట్రదారు”లను విడచి పెట్టినందులకు, మార్చింగుపోస్తుకృతిక మాంటాగుగారిని దూషించుచున్నదట. ఇక్కార్యమువలన దేశమునకు ఘోరవిపత్తు సంభవించునని, ఈ కృతిక వలపోయుచున్నది. నిజమాలోదించిన, నిర్బంధితుల విమోచనమువలననే దేశములోని యశాంతి చాలవరకు దగ్గిపోయెను. బాల్గియ, లయకద్రవమును నిరోధించుటకు, వాల్చిభాముని యుద్ధారకార్య మొత్తము తోడ్పడకలదు. మార్చింగు పోస్తు కృతికాధిపతులవంటివారే. వంజాబు కలనరమునకు కారకులై దేశమున భీభత్సము గలిగించుటకు తోడ్పడియుండిరి.

దుఃఖవార్త

నల్లూరు పురవాస్తవ్యులును, న్యాయవాదియు స్వరాజ్యసమితి కార్యదర్శియు, బాలీయవాదియు, ఉత్సాహవంతుడును, అగు కొండూరు కుమారస్వామిశాస్త్రి బి.యె.బి.ఎల్. గారు 7-1-20 తేదీ మధ్యాహ్నము 2 ఘంటలకు స్వర్గస్థులయిరని తెలియజేయుట కెంతయు చింతిల్లుచున్నాము. సర్వేశ్వరుడు వారి యాత్మకు శాంతి చేకూరజేయుగాక.

పయోనికృతిక పనివాండ్ర సమ్మెలు :— అలహాబాదులో పయోనిక పత్రికపనివాండ్రందరు 100-కి 50 వంతుల జీతములను పెంపి నాచ్చింపవలెనని కోరిరి. డైరెక్టరులకు తెలిపి సమాధాన చేసినదను కార్యనిర్వాహకులు చెప్పిరి గాని పనివాండ్రు విసక తీర్మాన మే వనిమానినీరిగాన 7-5 తేదీన ఒకకాకితము మాత్రమే ప్రకటించబడెను.

వృత్తాంతములు

మోటారుల సంఘటనము:—కలకత్తానగరమున 6-5 తేదీ మధ్యాహ్నము రెండుమోటారులు కాసులు డిగోనినవి. రెండుబండ్లకును చాలనష్టము కలిగినది. బండిలో నున్నవానికి చాల అలజడి కలిగినది.

వాక్యకేసు:—ఒకవాక్యకేసునందపుడున పోలీసువారు కలకత్తా నగరమున కొరయింటిని సోదామాది. సోదామాచుటలో సుకలగ్రమంచుముక్తింద నొకవెట్టలో నొకవిస్తాన కొరకినది. యజమానిజూడ తెలిపలేదు.

ఎక్స్‌ప్రెస్ రైల్వే:—కలకత్తా నగరమున ఎక్స్‌ప్రెస్ రైలుగల రైల్వేను వేయించుటకుగూర్చి ఆలోచించుటకు రైల్వేబోర్డు సభ్యులును మరీకొండగును ఈనెలలో కలకత్తా నగరమున సమావేశమయ్యెదరు. ఆసభకు కార్యక్రమము తెలిసికొనిగా జేయుచున్నగాని నిశ్చయించబడినది.

స్వేచ్ఛారంబు:—పోలీసు వుక్యోగులు కోరికల మూత్రమున తగిన ఆధారము కనుబడవుడు మేజిస్ట్రేటు స్వేచ్ఛారంబు నిశ్చయించినది కలకత్తా హోల్స్‌ట్రాడు రివ్యూంజి రాజధాని మేజిస్ట్రేటు పోలీసుగారు సాక్షులు సోదాదేముట కిచ్చిన వుక్యోవును రద్దుచేసి.

కర్నాటక యి.డబ్లీయూ బాంకి:— ఈ బాంకిని కలకత్తాలో కాష్మీరు మహారాజు గారు ఈ నెల 6-5 తేదీన ప్రారంభించిరి. మూలధనము 5 కోట్లు. 8 కోట్లదివరకే చందా వేయబడెను. 60 లక్షలు చెల్లించబడెను. 10 కోట్లు పెట్టుబడితో నొక వాణిజ్యపారి సంఘమును బాంకివా రేర్పరచిరి. ఆమెకావారియొద్ద రెండు స్త్రీయరులను కొనిరి.

ఇండ్లు తగులబడుట:—కలకత్తా నగరమున సార్మియాలో నామమాను బాల్గియెను 8-5 తేదీ మధ్యాహ్నము తగులబడినది. గోకాములనిండ సుయలచేస్తున్నది. 9-5 తేదీ సాయంత్రికాని మంటలు తగులబడుట. మరాఠీము సాంగములు! అను మార్వాడీ వర్తకులు యజమానులు. లక్షలకొలది క నష్టము కలుగును.

జాంబాయిలో సమ్మెలు:— మరీయొక పీడితాంత్రకాల పనివాండ్రుగూడ 8-5 తేదీన సమ్మెకట్టిరి. పనివాండ్రు తోడ్పడుటకు తోడ్పడు బాల్గియారి అధ్యక్షుర క్రింద నొక సంఘ రేర్పరచబడినది. 11-5 తేదీన పనివాండ్రు జరుగు. వారు కావలసిన సౌకర్యములను నిర్ధారణచేసి ప్రకటించెదరు. పనివాండ్రులెవరుండ పనిమానినీరినందన పనిచేయని తోజులకు జీతమిచ్చు బడదని యజమానులు ప్రకటించిరి.

మైకములన వాక్య:— కలకత్తాలో మౌర్యమండలమున నొక డోక్ కాదురాత్రీ చాలప్రాదుర్భావముపయ్యుట ప్రాచీయ.టికి వచ్చెను. ఆతనియొకటి పరిచారమున బంధుకు డోక్కులచ్చి పరిచారముతో మాటలాచుండక బంధుకును బంధి పోటుకొంగయని తలచి మండల వానిని తుపాకితో కాల్చెను. ఆందువలన బంధుకునకు కాలిమీద బలగుగు గాని మైక. కాలు నరికివేయబడినవచ్చినది. ఒకడు నాయుకు డోక్కునము వేడురాగా వానిని తుపాకితో కాల్చిరి నని మద్రాసు పోలీసు కాణాలో తెలియవచ్చెను. పోలీసువారు విచారణ చేసి మండలమీద కేసుచేసిరి.

ఒక ధర్మాత్ముడు :—తెనాలికొలూకా మోతుకూరు నందు మోతుకూరు సాగభూమిని గాత గ్రామకరణము వీని నియోగి బ్రాహ్మణులు. వీరు పరధనమును త్యక్తప్రాణముగా నెంచి నిత్యమున కరోదకారమునే చేయుట కాలోచించుచుండురు. గ్రామమున గోవాలసామి వేవాలయము కట్టించె యుండ వానిని మంచి పట్టుదలతో నిటీలనే మరమ్మతు చేయించి వారు. గ్రామమునందు లావులయగు అన్నకరన వీరు జనుల యంతయోగార్థమై వేవాలయమునకు సాయాత్మ్యముననే బాని నొక వానిని త్రవ్వించి యరటితోటకు గూడ వాటింపిరి. గ్రామమునకు బాటసారులకు ఏడవకు విడివిగా వచ్చుట తటస్థమయ్యెనందున సాగభూమినింపురులుగా గ్రామమున క్రోమానుగూడనిచ్చుచుటకు ప్రయత్నించుచున్నాడు. విద్యాభివృద్ధి కై యొక పెన్నియో విషయములను విచారించ వీరికి ప్రతి కార్యమునందును జయముగలుగగాక—ఒక విశేషము.

అందను, జనవరి రి:— ఇటలీ ప్రధాని పెట్రిగారు, ఐతే
 తమ ముఠెస్కోలాలోవా గారితో Xలసి ప్యారిసునుండి అంద
 నన కేటెందిరి. క్లెమెంకో లాయడు జార్జి గారల తిరిగి నమా
 వేకమనుభూషల లాయడు జార్జి గారిని సందర్శించవలయు నని
 పెట్రిగారు జ్ఞేపించుచున్నారు. ఇస్త్రియావ్యవహును మరెకొన్ని
 ద్వీపములను ఇటలీలో చేర్చవలయుననియు, పూయూనకు
 స్వాతంత్ర్యము నీయవలయుననియు, ఆడ్రెయోటిక్క దీరమును
 తాటసికము చేయవలయుననియు ఇటలీవారు కోరినట్లున్నది.

హంటరు సంఘము.

గురువారము

(మాన్యతా విశేషములను యుద్ధమునది)

అనామ్యుదాహరణ, జనవరి 8. - నేడు హంటరు సంఘమువారు పిరాంగము కయిరా ప్రాంతములందలి అధికారుల నుండి సాక్ష్యమును పుచ్చుకొనుటకు ప్రారంభించిరి.

కాల్చికాటుగారు

కాల్చికాటుగారు కారాగృహలో అసెస్మెంటు ఎక్సైజు కలెక్టరుగ నుండిరి. అల్లరి అణగిపోవుటకై వారు తోడ్పడు నిమిత్త మల్లరులు జరిగిన రోజున పిరాంగ పట్టణమునకు వెళ్లియుండిరి. వారు మొదట సాక్ష్యమిచ్చిరి

మున్సి గారు.

పిరాంగములోని స్త్రీమనుష్యులు మున్సి గారు తరువాత సాక్ష్యమిచ్చిరి. వారిని హంటరు క్రమింప ఇట్లు చెప్పి దొడంగిరి:- ఏ 12 తేదీన ఉదయము 9 గంటలకు స్త్రీమను లోని మూడవరకతి ప్రయాణికుల వెంటింగు రూముదగ్గర చాలమంది ప్రజలు ముగిరి. వాకప్రయాణికులు వారెందు లో కనిపెట్టి కొనియూండినట్లు దొచెను. 10 గంటలకు వారిని కుండించిన, తిగివచ్చి లోపలకువెంటి బడి తెలిగ్రాఫు యం క్రమలను ధ్వంసము చేసి ఇతరవోట్లకు వార్తలను పంపుటకు గాని వారు కుంపినవార్తలు తెలియుటకు గాని ఏమి లేదు. ద తేదీన రైల్వే బ్రాఫిట్ ఇన్ స్పెక్టరు ఇలివెర్డు గారు కేసు క్రమాదము కలుగనో యని వెంటింగురూములోనుండి మరి యొకవోటికి పంపించిరి. మూక లోక మనామ్యుదీయ యువ కుడు మొనగాడుగ నుండెను. మూక యిటువంటి కరుగెత్తు చుండెను. నే నాయురకుని పిలిచి ఈ అల్లరంతా యెందుకని యడుగ రెప్పురూములో భారస్త్రీయనువర దొకరున్నట్లు చెప్పె ను. అతడు కావలయునని చెప్పకొనెను. భారస్త్రీయను వరకు లేదు. బ్రాఫిట్ ఇన్ స్పెక్టరు కుండెని నేను తెలిపి యుండిని. తరు వాత వారు రాత్రి దుప్పి స్త్రీమను తగులబెట్టిరి ఇలివెర్డు గారికి చాల చెప్పులు తగిలెను. నేను పిగ్మలకును ఇ.జనులో కుండించి జరిగిన సంకతుల నక్కడినుండి తెలిగ్రాఫ్ ఇ ప్పించితిని. దెబ్బతగిలిన ఇన్ స్పెక్టరును మరియొక ఇంజనులో పెట్టి కారాగృహకు కుంపితిని. స్త్రీమను తగులబెట్టకుండ నేను కక్తికొలిది యిచ్చించితిని. దాని కడ్డమునవచ్చినవారిని బ్రదికియుండగ కాల్చినే యుదునని మూకలు తెలియచుచుండెను. సాయంత్రము 8 గంటలకు వారు కారాగృహ స్త్రీమ నుకు కుగిల్చి కొన్ని కట్టలను పీకెసావ నేరిరి. తరువాత స్త్రీమను లోని నరకును, దోచుకొని గడ్డివేసిక తోట్టెలను తగులబెట్టిరి. చాల తోట్టెలను తగులబెట్టకుండ నేను చేతుగలిగితిని. చుట్టు పట్ల గ్రామములలో నుండిన దుర్భాగ్యులవచ్చి పిరాంగమున దోచుకొందురని తెలిసెను. వైసికులు వచ్చుటచే వారిరాక నితి చి పోయెను. కూలివనివాడ్రు. తప్ప ఇతర లేదనను అల్లరి చేయలేదు.

స్వామయ్యారీ రాంకెగారికి సాక్షి యిట్లు తెలి పెను:- అల్లరి గాండ్రతో రైలువే కట్టించి చేరినదని తలచుటకు కారణము లేదు. వారందరూ పిలయినంత వరకును తోడ్పడిరి.

నెటల్వారు గారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:- పొద్దుల మూకలునుండి నిజముండి యుండిరి. గుజరాతు మొయలు మధ్యాహ్నము వచ్చిన వెనుక అల్లరులు ప్రారంభమయ్యెను.

జగత్నారాయణగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- మూకలు వెదికి పట్టుకొనలయునని యనుకొనిన భార ను లే గారుకలెక్టరులకు మేనేజరుగ నుండిరి.

కెంపుగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- కథియవారు లో గడ్డి దొరకక కుతులకు ఇచ్చుండిగ నుండుటచే నక్కడికి పంపించి నిమిత్తము గడ్డిని నిజమచేసిరి. ఆ గడ్డిని తగులబెట్టి పాడుచేసిరి.

రిక్రూటింగు అధికముగ జరుగలేదానని జేకాయ గారు క్రమింప సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- వాపనిగుండు తప్ప ఇతరసంకతులు వారు తెలియవు. వాపనే వారు తెలుసుట లేదు (ప్రేక్షకులు ఫన్ కునవిరి) యుద్ధములుగురించి యి డిగినవచ్చుటకు సాక్షి యిట్లు సమాధాన మిచ్చియుండెను.

శంకరలాల్ దేకాయ గారు

పిరాంగములోని రయిలువే పోలీసు నవినెక్టరు శంకరలాల్ దేకాయ గారు తరువాత సాక్ష్యమిచ్చిరి. స్త్రీమను దగ్గర సంకతుల విషయమై యిదివరకు సాక్ష్యము చెప్పిన సంక తుల నిరతులవరకుని స్థితిగతులు విషయించెనని చెప్పెను. గంధి గారిని పట్టుకొనినట్లు తెలిసి ప్రజల క్రోధము కలిగెనని సాక్షి యిచ్చిపోయెను.

గవర్న మెంటు ప్రిడెంట్ న ద్వేషించి హంటరు క్రమింప గార కప్ప డిట్లు నుడిచిరి:- కచ్చేరదగ్గర తుపాకులకు వేసినవస్తువు మాత్రమే తరువాత అల్లరిగనుగారిని చం పిరి. ఆసంకతులను చూచియుండి సాక్ష్యమిచ్చుకొనవారు లే రా? వినిచెప్పవలసినవారికంటె చూచినవారు చెప్పటం బాగుం దును. అల్లరిగనుగారిని చంపుటవంటి దారుణము జరిగినను యెవరిని క్షమించుటకు ఏలకొరకపోవుట విచిత్రము.

చూచినవా రెవరను దొరకలే దనియు దానిని గురించి క్రమింపక స్వామయ్యగారు పిచ్చులో చచ్చింది రనియు కెంపుగారు తెలియజేసిరి.

ఇలివెర్డు గారు.

అప్పుడు బ్రాఫిట్ ఇన్ స్పెక్టరుగనుండి ప్రస్తుతము స్త్రీమ నుమాట్లకు కుంపినందున ఇలివెర్డుగారు తరువాత సాక్ష్య మిచ్చిరి. పిరాంగము స్త్రీమనులో జరిగిన అల్లరిని అతడు కట్టించె ను. కొందర సాక్షిదగ్గరకు వెళ్లి మహాత్మాగాంధీకి జేతుని అను మసిరి. గంధిగారిలో నరికి కేమియు సంబంధము లేదని సాక్షి చెప్పెను. దానిమీద వారు మిదపడి నరనిని కొట్టిరి.

కెయిరాజ్ లిల్లా.

కెయిరాజ్ లిల్లాలోని అధికారులనుండి ఆత్మభు స. ఘ నువారు సాక్ష్యము పుచ్చుకొన వారంభించిరి. 1918-వ సంక త్పిరాంతమువరకును అసెస్మెంటు కలెక్టరుగ నుండిన ముమ్మ గారు అల్లరులకుపూర్వము 1918 లో కెయిరా మండలములో జరిగిన సత్యాగ్రహ క్రమమునుగురించి సాక్ష్య మిచ్చెనని గవ ర్న మెంటు ప్రిడెంట్ గారు నుడిచిరి.

వారినుండి సాక్ష్యము పుచ్చుకొన నక్కర లేదని హం టరు క్రమింప గారు నుడిచిరి.

త్రివేదిగారు.

కెయిరాలోని డిప్టీ పోలీసు నూకరామోదెంటు త్రివేది గారు తరువాత సాక్ష్య మిచ్చిరి. హంటరు క్రమింప గారు క్రమింపినపుడు సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:- నాడియాను అనందు అను పట్టణమును మండలములో ముఖ్య పట్టణములగ నున్నవి. అక్కడ రాజకీయాంగోళనము యెక్కువగ నుండెను. మోమురూపికులు కాఖుకు నె.కొమ్మటో కాం డ్రో శ నము ప్రారంభమయ్యెను. 1918 లో సత్యాగ్రహము నుకర మించిరి. తరువాత కెంటు విల్లులను క్రమేపి పెట్టినవస్తువు అం దోళన మధిక మయ్యెను. గంధి గారనిన మండలవాసులకెక్కువ ప్రీతియుండెను. వారి కెక్కువ కుటుంబులది యుండెను. గంధి గారిపట్టుకొనివారని 10వ తేదీన తెలిసి ప్రజల క్రోధము కలి గె ను. దా ని కి క్ర తి క్రి య గ న ం ట నే దుకాణ ములను కట్టిపెట్టిరి. యం క్ర కాల లో కుచేయవారు కుచుమిరి. 11 వ తేదీ సాయంత్రము మొక సభ జరిగెను. నైజులు బండియకట్టి స్త్రీమనులో నుండి వెళ్ళులదని తెలిసి దాని నెట్లు అవతప్పనని మూకలు చచ్చింది కొన్ని కట్టలను లాగివేసి దానిబోర్ల త్రోసిరి. దై వాను ప్రమాదమున సంక ప్రాణనష్టముకలగ లేదు. భూవనవియుండినవారు కొందరుపట్టా లను తీసివేయుటకు కారణము. అల్లరి గాండ్రకు సాహభూతిని తె లిపి గంధిగారిని పట్టుకొనినందునకు ఆక్షేపణచేయుట వారియు డేకము. మంబాయిలో జరిగిన సంకతులు 12-వ తేదీన తెలిసి ఉత్తేజము కలిగెను. తేదీనాని నదంతులు క్రమలెను. ఆసందు లో నల్లరి జరిగెను. అనామ్యుదాహరణలో తెలిగ్రాఫ్ తగిల ను నరికివేసిరిని తెలిసి గ్రామములలోనివారు మోద నట్లు చేయుచుండిరి.

నెటల్వారు గారు క్రమింప త్రివేదిగారిట్లు తెలిపి:- కెంటు కానిబోర్లకేముల నపార్థము చేసిచెప్పిరి. గంధి గారితో జిల్లా మేస్ట్రీలుగారు మాట్లాడిరి. అల్లరికి కారకులెవరో గంధి గారికి తెలియను. కాని వారు చెప్పవలయుతోలేను. అధికార రీత్యా యువయోగింపవాడదని నచ్చబెప్పిన తరువాత గంధి గారు కొన్ని పేరులకు మేస్ట్రీలుగారికి చెప్పిరి.

జగత్నారాయణ గారికి సాక్షి యిట్లు తెలిపెను - కెయిరాకు సంబంధించినంతవరకు కుట్ర లేదు.

ముమ్మగు అనామ్యుదాహరణ సాక్షి యిట్లు తెలిపెను:- గంధిగారిని మంబాయిరా నుడదని ఉత్తరపు చేయట చాల పొరబాటుకని యని ప్రజలునుకొనిరి. "మియాకీ ప్రాయ మేమి టుని" సాక్షిని ప్రశ్నింప కొంతసేపు తడవడి నాచిల్లప్రాయ ము అంతేయని చెప్పెను.

వి. జే. పటేలుగారు సాక్షిని ప్రశ్నించిరి. ఆ ప్రశ్నలకుల వామ్యుదాహరణనుగురించి క్షమించినయ్యి, క్షమింప లేనవారిలో నెవరును సత్యాగ్రహము లేదనియు నిరూపించుటకు వారు ప్రశ్నించిరి.

జగదీశ్వర పోలీసు కానిస్టేబులు సాక్ష్యముచేపు ఇంత టివో అధికారుల సాక్ష్యము ముగిసెనని కెంపుగారు తెలిపి, వైద్యుగారు.

వైద్యు గారిని తిరుగ పిలిపించి హంటరు క్రమింప గారు క్రమింప ఇట్లు చెప్పెను:- పిరాంగములో నల్లరులను గురించి నేను విచారింపితిని ఒక మేస్ట్రీలుకు మాక్య చేసిరి. మొదట వాడురదృష్టవంతుని తిరుగగొట్టి కచ్చేరి దగ్గరకుండి కొంత దూరము లాగుకొనిపోయి బ్రతికి యుండగ నేరమానము చేసి రకు. అక్కడ చాలమంది యుండిరి. చాలమంది దాని నుండ ర్పములో విచారింపింను గుర్తుపట్టినవారి సాక్ష్యము తప్పి కరముగ లేదని స్వామయ్యగారు రిపోర్ట్ కనెరి.

రాంకెగారికి సాక్షి యిట్లు చెప్పెను:- మేస్ట్రీలును బ్రతికియుండె దనానము చేసి దానిని కొల్లవారు కంకిపలేదు. సాక్ష్యము తగిలంత లేదని చెప్పిరి.

తరువాత సంఘమువారు క్రమలలోనుండి సాక్ష్యము పుచ్చుకొన ప్రారంభించిరి. రేపు గంధిగారు సాక్ష్య మిచ్చి కచ్చుకు. గుజరాతీ నభకు క్రమింపగ సంఘమువారి యెదుట ప్రిడెంట్ గ వచ్చిన జేకన్లా జేకాయ గారు నుండి సాక్ష్యము పుచ్చు కొనిరి.

జేవన్లాల్ దేకాయ గారు.

హంటరు క్రమింప క్రమింపినపుడు జేవన్లాల్ గారిట్లు నుడిచిరి. యుద్ధవిరాదుములో పూర్వపు స్థితిగతు లేవును నని ప్రజలునుకొనిరి అని అట్లు వరుక పోవుటచే నచ్చి ప్రి కలిగె ను. కెంటు కానిసముకలన ఆ దోళము కలిగెను. అప్పుడు సత్యాగ్రహ నభకు నెలకొల్పిలని కచ్చుకు. నే నొక పర్వ యుగ నుండిని. సత్యాగ్రహమునందు ఉగ్రద్రవము కలదని నేని క్షు టి కి ని న మ్మ ను. సా మా న వ్య ము ను చేకమని మేను కొరలేదు. నభవారు నిర్ణయించు కొన్ని కానిసములను ఉల్లంఘింపవలయును. ఏప్రిల్ 6 వ తేదీన క్రమము దుకాణములను కట్టిపెట్టిరి. అందువలన నల్ల కుటుంబమునని నేను ఒక్కొకనలేను. ఒకరోజున మాత్రమే కుచిపాటులకు కట్టిపెట్ట కలయునని సంకల్పించితిని. గంధిగారిని పట్టుకొనినట్లు తెలి యుట తోడనే కొంత అల్లరి జరిగెను. కొందరు ముగిరిని వాకు 2-30 గంటలకు తెలిసెను. నేను వెళ్ళి రెండు నిమిషముల లో వారిని కుంపించివేసితిని. అవసర మైనయెడల తుపాకులు నేమునుట నే నాక్షేపించు గాని పిండి మరదగ్గర ఒక యూ కాపియను తాగి గంధిగారిని లిట్టినట్లు నేను వింటిని. దాని మీద మూకలు ఆతనిమీద కడి కొట్ట వారంభించిరి. గంధి గారిని లిట్టిన తరువాత వారు కొట్టిరి. లిట్టులకుల వారికి ఉగ్రద్రవము కలిగెను. దానివలన వారు దారుణములను చేయవల యునని నేను చెప్పెను. ఆ వాల్చి ఒకసభకుగెళు. దానిలో నేను మరకొందరును ప్రజలను మండలింపి ఇండ్లకుపొమ్మని చెప్పితి మి. మరునాడు కులో చేరుదని చెప్పితిమి. నేను 19 వ తేదీని కొల్లలోనుండ గా కొందరు మూకలురాడి ఆ బులాను యం క్రకాలకు వెళ్ళుచుండిరిని విని నెంటు నే నేను బయలుదేరి అక్క డకు వెళ్ళి వారినియి. డ్లకు వెళ్ళి సాక్ష్యము చెప్పితిని. వా రట్లు చేయుచు మనిరి నెంటు నే ఆ నూయాబాయి గారిని పట్టుకొని రకువార్త వ్యాపించెను. దానిమీద వాలుగుములకుండినవము వచ్చినది. అప్పుడుమాత్ర నేను వారిని మ దలించి పంపివేయుటకు యిచ్చించుచుండ ఎక్కుమ నేను ముండవము తగులటకు యుండెనని తెలిసి నేనక్కడకు వెళ్ళుచేతనయింక సాహాయ్యము చేసితిని. అనునూమూబాయి గారిని పట్టుకొనినని తెలిసి వారు దానిని తగులబెట్టిరి.

అది పోద్యముగ లేవాయు యుగ సాక్షి యిట్లు ప్ర త్యుత్తర మిచ్చెను:- ఆమె సాహాయ్యమైనస్త్రీ కాదు. ఆమె ను కుచివాండు కల్లి. భూదించి పూజించు చుండిరి. ఎవరో ఒక పిచ్చి ఆ నేకముతో నొకదానిని తగులబెట్టుటచే వాండుల న నడి యితరులకు వ్యాపించి యుండెదయ్యును. యూరోపియ నుల ఇండ్లను తగులబెట్టుటయునని వారు వచ్చిని నేననుకొన ను. తుపాకులను ప్రేక్షుట కారంభించెవరకు "వికారీయను లను చంపుడను" కేళు బయలుదేరలేను. అంతవరకు ఆ కలకు ఆ నేకము కలగలేదు. ఉదయమున కెడ్డి, బ్రూం ప్టిలుగారు కొల్లలోనుండి పినులలో వెళ్లిరి. అప్పుడు మూ యుండిరి. కాని వారి నెవరును కొట్టలేదు. క్రమము వారికి ని ముగ నలాయు చేసిరి.

11-వ తేదీన ముమ్మగు పిపాయి లేకారణము లేదనే సాక్షులను వేసి. వారు గాలిలో ప్రేల్చియుండెదయ్యును గ దానికి కారణము కనిపించదు. సాయంత్రము మూకల మద్యగుకాణమును దోచుకొన యుండె తెలిగ తుపాకు 19వ సంకతులకులట్టి వైసికులను పింగగను

ప్రాయము. వారికిని నేటికిని సమీపమునందున్న చాలామంది మాత్రములే ప్రస్తుతము పాలించుటకు వారము కనిపించును. 11-వ తేదీ సాయంత్రమునందు అంతయు కాంతింపెను. 12-వ తేదీన ఆయుర్వైద్యులను పాలించిరి. వట్టల మనవల యొక తెలియనివారు కొందఱుమూగిరి. వారిమీద నిష్కారణముగ గుఱుకులను ప్రేరించి, దానిని గురించి విచారణ చేసినగుణకాశీ నధికారియొక్క పాత్రమును గలదు.

రాంకిడుగారికి పాత్ర యిట్లు ప్రత్యక్షమై మిచ్చెను:— అట్లును బయటయిన తరువాత నన్ను ఎవరును పాపము యొక్కను చేయుటకుఁజేరలేదు. నేను తగినంత పాపమును చేసి యుంటును. అక్రమమువారి యేమియు తెలుపటకు నిరాకరించితిని.

నెట్లందుగాఁగి పాత్రయిట్లు ప్రత్యక్షమై మిచ్చెను:— రోజులు కానము విడుదలమై పూర్తికై తెలియజెప్పిరి. ఎవరును అపరాధము చేయలేదు. ఒక సి.వి.డి వారు మాత్రము భావించుచుండిరి. అట్లును చేయుటకును తలపించిని గంధిగారు చెప్పినదానిలో నేకతీర్థమింపను. దానికి కారణము విద్యార్థికులున్నారని చెప్పినవారిలో మాద నేకతీర్థమింపను. నేనదానిని గురించి జరిగి వివాదపడితిని. మేమెవరమును ననయము చేయలేదని చాటుకొంటున్నాము. యిందవచ్చును మేము చేయగలిగినంతయు చేసితిమి. మేమేమి చేయవలయునో నిర్ధారణకొనెడియుండలేదు. అధికార మాయందు అధికారమున విద్యను నేరమింపెను. నర్తకముననున్న పాత్రుల వాదమును నర్తకముల నిర్ధారణను గంధిగారు మాత్రము ప్రజల కెంత గౌరవమునును ప్రజల దాని ననుష్ఠించలేక పోయిరి. దానిని ఆగించుట ముఖ్యపాత్రము కాదు. గవర్నమెంటి వారికి ఒత్తిడి కలిగించుటయే మాకు లేదు.

జగత్తు రాజులు గారికి పాత్ర యిట్లు తెలిపెను:— నర్తకముననున్న పాత్రులకు వా మెక్కడై తగిలుచునట్లు అట్లులేన తరువాత గంధిగారు నడిచిరి. దానినిబట్టి యెద్యమును కొంపాక లేదని ఒక్కొక్కరి నట్లు వ్యక్తమగుచున్నది. ఆ కారణముగ ప్రజల గారిని చంపిరి. నేనుదానిని గురించి చెప్పబాలను. ఆతరువాత వారు ముఖ్యమంత్రియందును. మొదట విరోధియనుటమీద ద్వేషములేదు. విరోధియనునను చంపుమని తరువాత కేసు పెట్టిరి.

ప్రశ్న:—మీరు రోజులుకానమెట్లు ఉల్లంఘించెదను. మీరుబయటకు రోజులద్రోహము జోధించెదరా లేక అరాచకమునకురా?

జగత్తు:—దానికే ప్రత్యక్షమై చెప్పటకు దానితో నెక్కువలన్నిటిని వివరింపవలయును. కేసులను రాజద్రోహముచేయ నక్కరలేదు. సి. వి. డి. వారికి అయిదవముగ నుండిన చాలును. కానములో నిబంధనముల నట్లు తయారుచేసిరి.

ప్రశ్న:—అది వేరే సంగతి. మీ రెట్లు దానిని ఉల్లంఘించుచుండిరి.

జగత్తు:—పాత్ర కానమును చూచుటకు యిట్లించుచుండ నారాయణగారు తిరిగి యిట్లు ప్రశ్నించిరి:—మీరు కానమును ఉల్లంఘించి లేదని చెప్పినయెడల ఆమాట సరిగ్గానున్నదా? అందువలన ఇతర కానముల ఉల్లంఘించుటకు మీరు నిర్ణయించు కొనిరి భావించవచ్చునా?

పాత్ర:—అవును.

పాత్ర యింకను ఇట్లు చెప్పబోదగినది:—నీ ఆందోళనమువలనను గవర్నమెంటుకు ఒత్తిడికలిగి తీరును. మాకు ఒత్తిడికలిగినవలయునను జగత్తులేదు. బులూకీదాసుగారు ప్రజలను దూషించుచుండిరి వారివ్రాసిన కవితలనుబట్టి యూహించవచ్చును. కంప్రొమిజ్ వారుచేసిన కనిని పుజించుచుండలేదు. చాటుకొంటున్నాము ప్రజలకిట్లుగ నుండి అట్టి ప్రజారంజకలు చాలామంది యుండిరి యీన కొనుటకు ఏములేదు. 1921వ సంవత్సరములో నాకు న్యాయపాలనాధికారము నిచ్చిన యెడల నేను నర్తకముననున్న వ్యతిరేకముగ చెప్పవలసివచ్చును.

పాత్రకు ప్రభువుగారు తిరుగువస్త్రో నిట్లు ప్రశ్నించిరి:—మీరు గవర్నమెంటులో నుండిన యెడల మీరు నర్తకముననున్న వ్యతిరేకముగ నుండును.

పాత్ర:—అట్లానే (నేనును నవ్విరి.) నేనామగిరి పాత్రయింకను యింకలేదు. తేపుతిరిగి విచారణ జరుగును.

గంధిగారి విచారణ

అపరాధముగాఁగి, నిరాకరణము కయిరాఅట్లులను గురించి అధికారులనుండి పుచ్చుకొనున పాత్రము పూర్తియయ్యెను. పూర్తిగంధిగారి దగ్గరనుండిపాత్రము పుచ్చుకొనెదను. వారు యింపు సంగతులు గమనియగా నుండునని యనుకొనుచున్నాడు.

కృష్ణాకంఠోలు విచారణ.

ఈప్రతికమున వై విచారణమును గూర్చిన వివరములు యెక్కుటి కప్పుకు ప్రకటించబడుచున్నవి. ఈ నెల 7వ తేదీన దెబబాడయిండు ప్రజల కమిటీవారు మనజిల్లా కలెక్టరు దొర వారిని దృష్టింపిరి. నేనాలోపితులగు అధికారులను వారివారి స్థానములనుండి మార్చుటననదిగా గోరిరి. అంచముల నిచ్చిన వారు నిర్భయముగ పాత్రమిచ్చుటకు వారలను క్షమించ నశక్తులగోరిరి.

కానమున సారము అంచముల నొసగిన వారును పుచ్చుకొనినవారును నేరమే యగుచున్నారని. అంచముల నిచ్చిన వారినిక్షమించనంతకుముందు మేమిచ్చితిమని ఇచ్చినవారు న్యాయముగ నిర్ణయించెదలరు. కావుననే కమిటీవారుల కొరకుని కచ్చివది.

ఇంతమాత్రమునకే ధారాళముగ ప్రజల పాత్రమిచ్చి దరవి యనుకొనుటకు ఏములేదు. నిండాలోపితులైన అధికారులు తమకును స్థానములందు పూర్వాధికారములతో నుండియున్నారని. యథాప్రకారము వారి అధికారములతో వారు యెదురుగా గనిపించుచున్నంతకుముందు ప్రజల నిర్భయముగ వారల యెదుటకు రావలయు ఎక్కడను కొందఱువిద్యార్థికుల విమాయ విజితిపెట్టినవో జనసామాన్య మింక నట్టినిట్టి రాతనని చెప్పుట సామాన్యముగాదు.

ప్రజల కమిటీ మొదట నిరీక్షణలో పాత్రమిచ్చిన వారిని తిప్పుటకు విశేష ప్రయత్నములను నిండాలోపితులగు అధికారికర్తలు చేయుచున్నటులు తెలియుచున్నది. ఇంతకొకటి విచారణమునందు ఒకరిద్దఱు అట్లు తిప్పుడిన వారు గవర్నమెంటి. ప్రజావక్తమున కేసులను న్యాయములను వదిలే యుచున్నది. రెండవవక్తమున అధికారులను తిప్పివేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నది. చూచెదము. గాక! తమ కేసులను వదిలివేయుచు చేయవలెనో

మధ్యముగ నిర్భయము ప్రజలకు విన్నవించున ప్రజలను కలెక్టరుగారి సందర్శనమున కమిటీవారిలో కలెక్టరుగారు ప్రస్తుతము కొత్తమున తనానికాదాగారిని బదిలీచేసితిమనియు అనమునను స్థిరపడినవో తదితరులను మార్చుచును రనియు అంచముల నొసగినవారు క్షమించుటకు రనియు చెప్పియున్నారు. కావున ఈ సందర్భమున బురస్కరించుకొని ప్రజలకు తానుపొందిన యక్రమములను నిర్భయముగ చాటుచు దొరగారి యెదుట చెప్పకొనగోరుచున్నాము. ఈమధ్యమున బోగొట్టుకొంటిమని మనజిల్లి యనకాళమునకును దుర్గమునకును మరయు మన భావిపరిస్థితులు వివరములను బోధగలవు.

ఏరైలునందు చూచినను కృష్ణాజిల్లాయందు కంప్రొమిజ్ నుగూర్చిన దురాశ్రయము, అంచముల విమాయలవర్చితే ప్రత్యక్షములు. అందువలన లాభములేదు. కేసులనువిజయ నాశ్రయించి నిర్భయముతో విచారణమున పాత్ర మిచ్చినంతకుముందు ప్రయోజనము లేదు. తిరిగి యెచ్చుచు నిట్టిసంక్షోభమున కాపడెదము గలగలకుండవోడు. భైర్యవారులై నిజమును తెల్లడించుటకు భగవంతుడు మీకు కృపియ్యగాక. సుంకర బసవయ్య చాదరి

జేబులయ ప్రతిభ:—కోదావరిజిల్లా గూడూరుతాలూకా వెంకటాచారం గ్రామమునకుయిరా ఎట్టిట్లు ప్రాత్రయింపకు రాజారాధురరాజు యిత్రంరాజుగారు వెంకటాచారము ఎలిఫె కేసులో వేంకటేశ్వరస్వామి జేబులయనుకట్టింది స్వామి ప్రతిభతోయింది నిర్భయము, వీర, నైవేద్యముల క్రింద స్వామి వారికి ఆచారప్రాయముగా జనగలందులకు సాల 1 కి మూడు అయిదుకంటల రూపాయలు ఆదాయము రాగల వున్నెడు గ్రామం తాలూకు యావత్తున్న దికోరాజుపల్లె గ్రామం తాలూకు పల్లెపుభూమి య 85.0 అన్న వెంకటాచారం గ్రామం తాలూకు య 18.24 అన్న వర్మకుంగల ముమిడిగోటయను దాని కట్టామాలముగా నమర్పించి తమకుగల దైవధర్మము తెల్లడిపరచిరి.—కోటికలపూడి వెంకటాచారముగారు.

అవసరమైతాంగనభ

కృష్ణాకంఠోలు
దేవవాద

వై నధ యీ నెల 6 వ తేదీన జరుగవలసి యున్నను రైతుసంఘకార్యదర్శిగారు ఏకాగ్రమునతో ఆతేదీకి ఆకగోరి, గాని నధవేయ అవసరము తప్పనికారణమున గావోలు ఈ తేదీ పాతకలెం 6 గంటలకు యావట్లుయింపిరి యెనువలస విందుపల్లి కాస్తవ్యమును గొప్ప భూస్వామును తేకాభిమానునునగు కోగంటి నాగభూషణం గారి యాధిపత్యమున జంతువదము జరిగినది. నధకు గుడివాడ దెబబాడ గవ్వతరం దిది. ఏలూరుతాలూకా రైతులు కలెవున దయచేసిరి. ఈ విశవతిర్యాకములు గావించబడినవి.

1-వ తీర్మానము.

మ-రా-స్రీ, ఇ. విజయలక్ష్మి దొరగారి కరిపాలనాకాలముననే కంప్రొమిజ్ అధికారుల దుండగములు నిర్వహించియుండుటచే వారేయివిచారణకు ప్రత్యేకాధికారులుగా నుండవలసిన దని మనకమిటీవారు యిదివరకు దొరతనము వారితో నూతని విమాయము యీనధికారుల బలకత్తయి వెంటనే విచారణాధికారులనుండి శ్రీ చాట్లన్ దొరగారిని తొలగించుచు నుంబంధము లేని ప్రత్యేకాధికారిని నియమించుట కీసధికారము గోరుచున్నాము.

2-వ తీర్మానము.

కరసంకల్ అసిస్టెంటు కలెక్టరు శ్రీ ముమాయూన్ సాహెబుల బహద్రుగారు, నరసాపూరు తా. కలెక్టరు చేయారి కినుకొన్నరావు గారు కొత్తమున తనాలోపితులగు కోటయ్య నాయుడుగార్లు ప్రజలతో నిండాలోపితులై యున్నందున వారు ప్రాప్తపరకానిది నేరములు రుజువుకావలయు వారి అధికారములకు బదిలీ పాత్రులు తిప్పటకు చూస్తారనియు ప్రజల నమ్మి యుండుటచేత వీరిని వెంటనే మరియొక స్థలము నకు ప్రాప్తపరు చేయించవలసిన దనియు యీ సభవారు ప్రార్థించుచున్నాడు.

3-వ తీర్మానము.

ప్రస్తుతము జరుగుచున్న కంప్రొమిజ్ అక్రమప్రవర్తనల విచారణలో కృష్ణాజిల్లా ప్రజల పక్షమున విచారణాధికారుల యెదుట ఒక న్యాయవాదిని నియమించుట అవసరమై యున్నందున నమర్చుటకు ఒక న్యాయవాదిని విచారణాధికారుల యెదుట పాత్ర విమర్శనము మొదలగు న్యాయవాదము కొరకు ఏర్పరచి కార్యక్రమమును చూచుచుండుటకు యీ సభాధిపతు లగు శ్రీయత కోగంటి నాగభూషణం, శ్రీయత నూరకనేని వెంకయ్యచాదరిగార్లును అధికారమియ్యద మైనది.

లావలోరు మోకోర్టు

న్యాయమూర్తి రాజీగనగారి చనిపోయినందున ప్రధాన న్యాయమూర్తి తదవి భారీయైనది. ఆ స్థానమున మరియొకరిని నియమించ లేకుండున న్యాయాధిపతులకు విచారణాధికారము లేదని న్యాయవాదులు బట్టిచేకుచుండు ఫలము మున్నే నుగా ర్లాపించిరి. 1 ప్రధాన న్యాయమూర్తియను 6 గురు న్యాయమూర్తులు నుండవలెను. ఇట్లు భారీకచ్చినపుడు తాత్కాలికముగ రాష్ట్రీయ దొరకనమువారు పూర్తిచేయవలెను. రాష్ట్రీయ దొరకనము వారివలన నియమింపబడిన యిరుడు ప్రమాణము చేయవలెను. అంతకుముందు విచారణాధికారుల లేదని వారు వారిందిరి. ఇట్లులే మరికొందఱు న్యాయవాదులు గూడ వాదింపిరి. 6 వ తేదీన ఆక్షేపణము తెలుపబడినది. 7 వ తేదీన మరల విచారణ జరుగును.

తాత్కాలికముగ న్యాయమూర్తి చేసియుగాని ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా రాష్ట్రీయదొరకనమువారు నియమింపిరి. ఇందువలన న్యాయవాదులు ఆక్షేపణ తొలగినది.

చెన్నపురి ఆంధ్ర సభవారు

జనవరి నెల 11-వ తేదీ ఆదివారము సాయంత్రము 5-30 గంటలకు

చంద్రహాస నాటకమును

విక్టోరియా పురమందిరమున ప్రదర్శింతురు.

కుప్రతిగా యిండియాగవరక వారు కూచింకి. ప్లే
బుకొప్పిలకు పేర్తరావ్వునను ను 2000 మందిని నియో
జరులనుగా వర్సరచెదరు. వా తినియలను కమలోనుంజి
రే నియోజించెదరు.

నల్లూరు, సుబ్బరామరెడ్డి.
7-1-1920. కాపురం.

అలీ సోదరులు:—వీలూరు తాలూకా గుండుగొలతు
(గ్రామమున క్రీ) కృష్ణాపరమమందిరమునందు ఈ నెల 1-న కే
యనాచ్యూతాలీ సోదరులకు పూజలు నాడుటలకు విడుదల
చేసెనందుకు మీటింగు జరపి స్థలమును కండ్లు మిటాయు కుండు
వెటబడిక.

World's News.

REUTERS' AGENCIES.

England

British-Burma Petroleum Prosperity.

LONDON, January 5.
The British-Burma Petroleum Company, in their report for the year ending July 31st, record a profit of half a million sterling and a dividend for the year at the rate of 17½ per cent. tax free.

The Frontier Fighting.

British Press Comment.

LONDON, January 5.
The "Daily Mail" declares that obsolete aeroplanes were used against the Afghans and unserviceable guns against the Mahauds. Simla must come out of the clouds and realise that wars are won best most quickly, and most cheaply by up-to-date appliances in the hands of a young, vigorous and modern-minded command.

Release of Amritsar Conspirators.

"Morning Post" View.

LONDON, January 5.
The "Morning Post" denounces the release of the Amritsar conspirators, which it attributes to Mr. Montagu's desire to conciliate agitators in the National Congress and says their release at present is calamitous and must appear in India as a vindication of their crime, or as a sign that Government is afraid of them.

Shipping.

LONDON, January 7.
The Board of Trade returns show that imports for December amounted to £1,69,000,000 and exports to £90,000,000, being increases of £53,000,000 and £52,000,000 respectively as compared with December of 1918. Imports for year 1919 amounted to £1,632,090,000 and exports to £7,98,000,000 being increases of £3,15,000,000 and £2,97,000,000 respectively as compared with 1918. Principal increases in year's imports were food £14,300,000 and raw materials £18,800,000 of which total cotton claimed £40,000,000 and wool £65,000,000. Principal increases in exports were coal £40,000,000 and manufactures £22,500,000 including cotton textiles £6,000,000 and woollens £48,000,000.

Russia

The Position in Russia.

General Denikin's Failures.

French Critics' Views.

LONDON, January 4.
While the report of the 'coup d'état' in General Denikin's headquarters is regarded as dubious, it appears certain that General Denikin's armies are in a position of imminent peril. The Bolsheviks are only 30 miles from Taganrog which was recently his base. General Denikin has lost the Donetz coal basin, also the all railway communications between his two armies. It appears unlikely that he will be able to prevent the Reds from reaching the seaboard thus bisecting his forces. The Bolsheviks claim the capture of an entire division and enormous booty, also Tsaritsin, the most important strategic point on the Volga. Refugees are crowding into the ports in South Russia whence they will be evacuated in accordance with the Supreme Council's decision. French critics attribute Denikin's failure to inability to organise the occupied territories, to his "entourage" upsetting the peasants, and his lack of agreement with the Poles and Rumanians. They urge that the Allies should take steps to remedy these defects in the spring. Meanwhile, it is significant that the North Russian White newspaper hints that if the Allies forsake Russia Germany might be asked to crush Bolshevism and re-organise Russia.

France

Peace Treaty Ratifications.

Further Delay Announced.

LONDON, January 3.
Paris.—The Havas Agency states a further delay is announced in the exchange of Peace Treaty Ratifications. Official circles are giving the 15th January as the probable date when the Treaty of Versailles will come into force.

M. Poincaré's Successor.

M. Clemenceau's Attitude.

LONDON, January 5.
PARIS.—The question of a successor to M. Poincaré has been much debated, but hitherto M. Clemenceau's name is the only one mentioned. M. Clemenceau, replying to a friend's query, humorously asserted that he was being forced into the Presidency. This declaration is accepted by the French press as his consent.

Supreme Council

Decision to Address U.S.

LONDON, January 5.
PARIS.—Louchéur's Report involves the immediate delivery of 1,92,000 tons of harbour material, and the Germans will have to give a minimum of 3,00,000 tons. The Supreme Council has decided to address a fresh pressing appeal to the United States to grant the requisite credits for purchase of provisions for Austria.

America

Fire on Former German Liner.

Extensive Damage.

LONDON, January 15.
NEW YORK.—A hundred thousand dollars worth of damage has been done by a fire on the former German liner "Pretoria" recently handed over to Britain by the United States Shipping Board and ready to sail for England.

To Disrupt World's Currency.

A Reported Bolshevik Scheme.

LONDON, January 5.
NEW YORK.—Federal agents assert that recent arrests have disclosed a conspiracy of the Russian regime to disrupt the currency of the world by flooding the Allies with counterfeit money, which is being turned out in Moscow by millions.

Soviet Embassy in U. S. Arrested.

LONDON, January 5.
NEW YORK.—Mr. Gregory Weinstein bearing the title of the Chief of the Staff of the so-called Soviet Embassy in the United States has been arrested on Deputation warrant.

Constitutionality of Prohibition

Upheld.

LONDON, January 5.
WASHINGTON.—The Supreme Court has upheld the constitutionality of Prohibition, Enforcement of Law, and has also decreed that the sale of beer containing over two and three quarters per cent of alcohol is illegal.

Germany

The Ex-Kaiser's Letters.

Alleged Negotiations by Britain.

LONDON, January 5.
The Ex-Kaiser in a letter to the ex-Tsar, dated May 30th, 1898, published by the "Morning" Post alleges that a celebrated British Politician sent for the German Ambassador and offered him a Treaty of Alliance with Germany which was urgently renewed later in the year, but by my commands coldly and dilatorily answered in a colourless manner. The Kaiser declares that the request was renewed a third time, accompanied by enormous offers, showing that a wide and great future was opening for Germany. He asks the Tsar what he will offer and will do if he refuses the proposed alliances which is to be with the Triple Alliance in addition to Japan and America, with whom negotiations had already been opened. In a letter, dated the 18th of August, 1898, Kaiser says: England has now and then reopened negotiations, but never quite shows her hand. They are trying hard, as far as I can make out, to find a Continental army to fight for their interests, but I fancy they will not easily find one, at least not mine.

British Press Correspondents in Berlin.

German Government's Threatened Reprisals.

LONDON, January 5.
BERLIN.—The German Government has requested the British Government to allow the German Press Correspondents in London. Reply has been given that their presence is at present undesirable. The German Government threatens reprisals against the British correspondents in Berlin.

Ireland

Details of Raid.

LONDON, January 4.
Details of the raid on Police barracks show that the incident took place at Carrigrohilly. Telegraph and telephone wires were cut, then firing ensued for four hours between over a hundred attackers and a garrison of six defenders. Failing to effect an entrance, the attackers blew up the wall of the barracks with dynamite, then dashed in and overpowered the defenders, whose ammunition was exhausted, after which the Police were handcuffed and the barracks ransacked.

Austria

Austrian Food Supplies Delayed.

LONDON, January 5.
PARIS.—The Supreme Council has adopted the Louchéur report of the agreement reached between the Allies and Germany regarding compensation for the Soava Flow scuttling. The delivery of urgent foodstuffs, which the Allies have agreed to supply to Austria is delayed owing to the Allies' inability to advance credits in dollars necessary for the purchase of supplies in America. The latter has not yet replied to a request for a loan for the purpose.

Italy

Italian Premier's Arrival in London.

LONDON, January 5.
The Italian Premier, Signor Nitti, and the Foreign Minister, Signor Scialoja, have arrived in London from Paris to confer with Mr. Lloyd George prior to the Conference between M. Clemenceau, Mr. Lloyd George and Signor Nitti in Paris on the Adriatic. Signor Nitti has already an interview with M. Clemenceau in Paris, after which he expressed confidence in a satisfactory solution. The Italian programme is reported to be Istria and Zara and a guarantee for Italy, autonomy for Fiume and Zara and a guarantee for the Italians of the Neutralisation of the Adriatic coast.

Italy's Adriatic Claims.

LONDON, January 5.
Newspapers are expressing most friendly sentiments towards Britain in the hope that Britain will exercise a mediatory function with regard to Italy's Adriatic claims.

Serbia

Serious Anti-Dynasty Republican Manifestations.

LONDON, January 5.
PARIS.—A message from Belgrade states that a serious Anti-Dynasty Republican manifestations have occurred in Sofia. A large crowd including the leading Bourgeois demonstrated before the palace shouting "Vive La République" and "Down with King." The crowd attempted to rush into the palace and the troops opened fire. The crowd replied with revolvers and stones. Over hundred were killed and wounded.

Mesopotamia

Education in Mesopotamia.

A New Appointment.

LONDON, January 5.
Mr. A. L. Smith, Fellow of Magdalen College, Oxford, is leaving England immediately to take up the appointment of Deputy Director of Education, Mesopotamia.

China

Ex-President of China Dead.

LONDON, January 5.
SHANGHAI.—A telegram to the "Morning Post" reports the death of Fengkuo-Chang, ex-President of China and Chief of the Northern Peace Delegation.

Japan

Japan's Mission in Siberia.

A French View.

LONDON, January 3.
PARIS.—The French papers, discussing Japan's missions in the Far East, declare that the news that America is leaving Japan a free hand in Siberia is a great historic event, the fear of Bolshevism having conferred a supremacy, which neither military triumphs in the Russo-Japanese war nor negotiations with the "Entente" during the war could obtain. Japan has now her Canada as the huge mineral, and agricultural resources of Siberia are infinitely greater than is generally thought.

General

LONDON, January 5.
The "Times" learns from Chita that M. Semionoff has been appointed Commander-in-chief of all the troops in Irkutsk and the whole of the region beyond Lake Baika.

[ASSOCIATED PRESS.]

Kharita Darbar At Hyderabad.

HYDERABAD, January 5.
The Kharita Darbar was held at Hyderabad (Deccan) on Saturday with all time-honoured forms and ceremonies when the new Resident the Hon'ble Mr. C. L. S. Russell, I.C.S., presented the Kharita from H.E. the Viceroy to H.E.H. the Nizam in the presence of the nobles of the Hyderabad Court. The President of the Council, Sir Syed Ali Imam, K.C.S.I., first paid an official visit to the Resident. Subsequently the Resident arrived at the Chau Mahala Palace, where he was met by the President of Council who conducted him to the Darbar Hall, where he was received by the Nizam. After a few minutes' conversation the Kharita and credentials were presented and read out in open Darbar.

Lahore High Court.

An Interesting Legal Point.

LAHORE, January 7.
The Chief Justiceship, Lahore High Court, being vacant owing to the death of Sir Henry Rattigan and no officiating appointment having as yet been made the objection was raised by Counsel engaged in a civil appeal on Tuesday, that there was no properly constituted High Court in existence. Counsel concerned Bakshi Tex Chand and the Hon'ble Mr. Fazli Hussain, based their objection on the ground that under Section 2 of Letters Patent the High Court must consist of a Chief Justice and six puisne Judges and that until a permanent Chief Justice was appointed by his Majesty or an officiating Chief Justice by the Local Government there was no High Court in existence in the eye of the law. Counsel further submitted that the mere appointment of an officiating Chief Justice by the Local Government would not alone be sufficient, but that the Judge so appointed must take the prescribed oath as Chief Justice. After some discussion the Division Bench, Mr. Justice Shadi Lal and Mr. Justice Willerforce, before whom the objection was raised adjourned the hearing of arguments till Wednesday.

A similar objection was raised before another Division Bench consisting of Mr. Justice Broadway and Mr. Justice Martineau.

Acting Chief Justice appointed.

Pending the appointment of a permanent Chief Justice who should be a Barrister by His Majesty the Local Government has appointed Mr. Justice Chevis, Senior Puisne Judge of the Lahore High Court, to act as officiating Chief Justice of Lahore High Court. The appointment has thus removed the anomaly which was created by the non-filling of the vacancy and the objections raised by Counsel yesterday when arguing a civil first appeal before the Division Bench consisting of Mr. Justice Shadi Lal and Mr. Justice Willerforce.

Indian Telegrams.

[ASSOCIATED PRESS

Bombay Disorders Enquiry Committee.

(SPECIAL SERVICE.)

(From our own correspondent.)

Ahmedabad Disturbances.

Mr. Guider's Report to the Government.

Ahmedabad, January 7.

At the end of Sir Chimanlal Setalvad's examination of Mr. Guider, Mr. Guider read the report he had submitted to the Government which took the form of the following confidential letter to Mr. Orerar:—

17th April 1919.

Dear Orerar,

In accordance with the instructions contained in S. D. Cipher telegram No. 336 dated 16th April 1919 I interviewed Mr. Gandhi to-day and invited his assistance to discover the identity of educated leaders alluded to in his speech and others who took part in or instigated riots etc. that occurred in Ahmedabad on the 10th and 11th instants. He (Mr. Gandhi) said that certain names had been mentioned to him but he felt he could not divulge them to the authorities without the permission of the persons who had communicated them to him. He could not say that the names given to him were those of leaders or instigators of riots. All he could say at present was that they were present amongst the rioters during the disturbance. Persons who furnished the names did not bind him to secrecy, nor did he ask any of them whether they had any objection to the names being disclosed to the authorities. He thought nevertheless that it would be a breach of confidence on his part if he communicated the names. He was endeavouring to find out who the organisers of the disturbance were and was hopeful that he would succeed. He had no intention of denouncing them but hoped to bring home to them by other means in accordance with his principles the enormity of their conduct and thought that if they were repentant and contributed towards the support of relatives of those who had been killed and the maintenance of the wounded and maimed it would be sufficient punishment. The Government should let bygones be bygones and refrain from penal action as the latter would not have any deterrent effect but on the contrary would be aggravating. The bad character element in the city took advantage of the situation created by the enemy misguiding spirits and continued to terrorize respectable people by spreading rumours there would be a revival of rowdyism in a day or two compelling people to pay them money and supply them with grain.

In reply to a query why people submitted to this extortion and did not appeal to the police for protection, he (Mr. Gandhi) said that the people did not think the police could protect them and therefore preferred to submit to extortion rather than complain. When I pointed out it was absurd for people to say, at any rate at present that they could not rely on the police for protection as in addition to ordinary strength additional police had been drafted from other districts and were much in evidence all over the city and that besides these there were military guards and patrols constantly on move, who could be appealed to and were capable of dealing effectively with any rowdy character, who were inclined to be troublesome, he first questioned as to the presence of the military and when reassured them on the point he concluded by saying people preferred not to complain. I explained it was lack of co-operation on the part of the public which encouraged lawlessness and enhanced the difficulties which the authorities had to encounter in dealing with the situation and that unless the public realised their own responsibilities and acted up to them the blame must remain at their own door, and it was for Mr. Gandhi to impress on his followers the importance of cordial co-operation to bring to Justice persons who had acted in his name and yet violated all principles which he preached by committing murders, destroying property and creating a state of anarchy which paralysed business and caused indescribable misery and suffering to thousands of innocent persons, including women and children, whose lives were placed in jeopardy while the disturbances lasted. He said he was doing his best to bring home to those who mistreated themselves of his disapproval of their conduct by having summary of his speech printed and copying his followers to visit quarters where turbulently disposed persons resided, to read out what he had said. He purposely restricted the advice to printed summary to avoid risk of any discourtesy saying something which might not agree with Mr. Gandhi's own views. He said that in response to him (Mr. Gandhi) suggestion that those who had stolen arms to use in the riots should surrender them some had offered to do so to him, but he refused to accept them without the approval of the authorities and had addressed the District Magistrate on the subject. He (Mr. Gandhi) advised the arm thieves to surrender them at the Police station and to confess their guilt. He was hopeful that some would do so but I said I was not so sanguine. The impression he gave me was that though he was prepared to denounce rioters for his own benefit, that is to say to swell the ranks of his followers, he had no intention to denounce them to the authorities.

Mr. Bulakidas.

Continuing his evidence Mr. Bulakidas said that the mob went in search of his hiding place and his brother had to circulate a rumour that he had been killed in the hope that the rioters would cease the search. Excepting that he was an official he did not think there was any other reason for the mob's fury against him.

By Sir Setalvad.

Questioned by Sir Setalvad witness said the mob's fury against him had been due to instigation by clever instigating from behind. He had however no evidence in support of this opinion beyond inferences. He believed he was popular and he discharged his duties loyally and conscientiously.

By Pundit Jagat Narayan.

Witness was next questioned by Pundit Jagat Narayan. Pundit:—You say you discharged your duties honestly. Witness:—I don't say honestly but loyally and conscientiously. [Laughter].

Q:—Up to this time even after all that has happened Mr. Chatfield is a popular officer and considered sympathetic. How is it that you who were his personal assistant was marked out for attack by the mob.

A:—I cannot say. Witness added that he did not consider he was unpopular.

By Mr. Jivanlal Desai.

Questioned by Mr. Jivanlal Desai, witness repudiated that he was considered a hard and stiff Magistrate. He was not abusive towards witnesses and accused persons who appeared before him.

Mr. Raikes.

Mr. Raikes, Superintendent of telegraphs, Ahmedabad, next gave evidence. He said that on the 11th April at nine o'clock in the morning a large mob went past the Telegraph Office and after burning a number of other Government buildings came back and began setting fire to telegraph office at eleven o'clock. The main telegraph building as well as the godown were burnt. The mob piled up furniture and things they could get hold of and after pouring kerosine on set fire to it. There was a strong breeze at the time. Flames spread quickly and nothing was saved. He managed to get in communication with Bombay and inform them of the happenings.

Mr. Brown.

Mr. Brown, in charge of electric power station at Ahmedabad, next gave evidence and described how the mob forced the power station to be shut down and threatened his life.

An Intermediate Student.

An intermediate student in Gujarat College next detailed to the committee the incidents he witnessed while on ambulance duty during the disturbances. He declared in reply to Sir Setalvad that he saw no student taking part in the riot but some were looking on.

Mr. Tyabji.

Mr. Tyabji, Executive Engineer, P.W.D., Ahmedabad, gave evidence next detailing some of the incidents during the riot.

Mr. Ambalal Serabhai.

Mr. Ambalal Serabhai, Mill Owner, Ahmedabad, was next witness. Questioned by Lord Hunter he said he was away from Ahmedabad during the principal days of the trouble and returned a few days after the 12th en route from Matheran. While at Bombay he met his sister Anusuyabai and showed her the telegram he had received from Ahmedabad. She had great influence with Ahmedabad millhands and he asked her to write a note asking them to resume work. On arrival at Ahmedabad he became fully acquainted with the happenings. He thought Mr. Gandhi's arrest upset and excited the people and led to sudden anti-Government feeling. On the 13th Mr. Gandhi and Anusuyabai arrived. A meeting was held next day and mills started working the day after. Millhands wanted to be paid for days of disturbance. He thought it would amount to pay for rioting, but after discussing the matter over with the Commissioner they came to the conclusion that in view of the circumstances they should not hold out on this point and notices were distributed broadcast in the city. Mr. Gandhi's meeting was held on the 14th in the riverbed opposite his ashram. Speeches were made condemning popular excess and asking offenders to confess. Mr. Gandhi went on a fast for three days and advised others to do so. Rumour again spread that Mr. Gandhi and Anusuyabai were going to be arrested. People seemed to believe it. Witness saw the Collector and the Commissioner and they told him it was not contemplated to arrest those who were not actually concerned in the rioting. Mr. Guider did his work very satisfactorily. Witness was next referred by Lord Hunter to the question of levy in Ahmedabad. Mr. Ambalal said he had sent in a supplementary statement.

QUESTION OF LEVY

Lord Hunter's Doubt.

A question put by Mr. Desai at the last meeting of the Bombay Council about the levy, had been met with the reply that the whole subject was under enquiry by the Hunter Committee. Lord Hunter doubted if the question of levy was within the scope of the committee's enquiry. It involved the mixed question of policy and law. However there was no harm in the committee being put in possession of general facts.

Mr. Ambalal.

Mr. Ambalal said he did not object to the payment of compensation by the guilty. Women and children working in the mills, who were not concerned in the riots at all, have been levied. It was not equitable. The poor people not concerned in the riots at all should not be made to pay.

An Interesting Discussion.

An interesting discussion then followed between the President and Mr. Ambalal. Mr. Ambalal suggested that the Government themselves should pay compensation. Sir Chimanlal cut in and remarked that would be making innocent people in other parts of India pay. Continuing Mr. Ambalal objected to the exception accorded to railway employees. It had been stated they were concerned in wire cutting and as such no exemption should be made in their case. In short, he was for taking off the burden from the shoulders of the poor people.

Terminal Tax.

In reply to Justice Rankin witness objected to the exemption made in the case of Europeans also. If levy was necessary he would suggest a terminal tax or rather an increase in the terminal tax already existing in Ahmedabad which would fall lightly on the shoulders of the poor.

Doctrine of Civil Disobedience.

In reply to Sir Setalvad, witness said the doctrine of civil disobedience as preached by Mr. Gandhi was subtle for the ordinary man and as a mass movement it could never be followed. Chances were this doctrine preached among the masses would result in violence. The educating of masses was necessary, but this

method of educating them was dangerous and that was why he himself did not join the movement.

By Pundit Jagat Narayan.

Questioned by Pundit Jagat Narayan witness said Mr. Chatfield, the Collector, was popular and he could not say the same of the then Commissioner Mr. Pratt. There were all sorts of rumours at the time that innocent people were fired on. He did not believe them at the time and after investigations he did not believe them now. In answer to Mr. Kemp, witness admitted military when they fired were extraordinarily lenient.

Mr. Jivanlal Desai.

Mr. Jivanlal Desai suggested to witness that if military had been removed from the scene and people were assured that Mr. Gandhi and Millhands might have immediately gone back to work and things might have become normal, witness said he was not quite sure that mill hands would have gone back to work without actually seeing Mr. Gandhi and Anusuya.

The committee then adjourned till to-morrow.

Viramgaum and Kaira.

AHMEDABAD, January 8.

The Hunter Committee to-day proceeded with the examination of official witnesses from Viramgaum and Kaira.

Mr. Caldecott.

Mr. Caldecott, Assistant Collector of Excise, Karagoda, who proceeded to Viramgaum on the day of the trouble to help in quelling riots was the first witness.

Mr. Munshi.

Mr. Munshi, Station Master, Viramgaum, was the next examined. Questioned by Lord Hunter, witness said that on the 12th April at about 9 o'clock in the morning a large number of people collected at the third class waiting room of the station. They were not passengers and they appeared to be waiting for something. Mr. M. C. Ilveride, Railway Traffic Inspector, was in the waiting room. He was advised by the staff to go to the luggage office as the waiting room was unsafe. At about 10 o'clock the crowd was dispersed. Later on the mob again returned, rushed inside the station and smashed the telegraph instruments and thus cutting off communications. Mr. M. C. Ilveride in the meantime was removed to a place of safety. The mob was running to and fro in the station with a young Mahamadani at their head. Witness caught hold of him and asked him what the trouble was about. He said that they wanted to get hold of one Mr. Thornley believed to be in the rest house. Witness assured him that there was no Mr. Thornley in the rest house and that only the Traffic Inspector was there. Later on the mob started throwing stones and eventually burnt the railway station. Mr. M. C. Ilveride was seriously injured. Witness managed to send away the signalman in a light engine to the adjoining station to telegraph the news of happenings and request for help. The injured Traffic Inspector was sent away in another engine to Karagoda. Witness endeavoured as far as possible to save the station. The mob threatened that anybody attempting to save the station would be burnt alive. About 3 in the afternoon the rioters ran towards Karagoda section and pulled off some rails. The mob then engaged itself in looting the goods in the station and burnt two grass wagons, a large number being saved by witness. At about 7-30 p.m. Mr. M. C. Ilveride returned from Karagoda with Mr. Caldecott and later on in the night a detachment of the 97th Infantry from Ahmedabad arrived and started patrolling the city. Witness was told the badmashes from the surrounding villages were coming to loot Viramgaum. Their arrival was prevented by the appearance of the military. Nobody else took part in rioting excepting millhands and labourers.

Mr. Justice Rankin.

In reply to Mr. Justice Rankin, witness said that he had no reason to suppose that the railway staff were concerned in rioting. They helped as far as they could in saving the station.

Sir Chimanlal Setalvad.

In reply to Sir Chimanlal Setalvad, witness said that in the morning the mob was merely standing collected. Rioting began after the Bombay Gujarat mail arrived from Ahmedabad.

Pandit Jagat Narayana.

To Pandit Jagat Narayan, witness said that Mr. Thornley for whom the mob was acquiring was cotton mill manager.

By Mr. Kemp.

Questioned by Mr. Kemp, Mr. Munshi said that the goods that was burnt was waiting to go to Kaira for ramme operations.

Jivanlal Desai.

In answer to Jivanlal Desai who asked if there was not work recruiting at Ahmedabad in 1917-18, witness said that he had not time to take notice of outside work. He had too much to do (laughter). Witness returned the same answer to a question about War Loans.

Mr. Sankaral Desai.

Mr. Sankaral Desai, Sub-Inspector, Railway Police, Viramgaum, was the next witness. He corroborated the previous witness in the main details regarding the happenings at the station and said that the situation was alarming and serious. Witness expressed the opinion that the receipt of news of Mr. Gandhi's arrest created excitement.

Lord Hunter.

At this stage Lord Hunter asked the Government Counsel if there was not anybody who was an actual eye witness to the firing at the Kutchery after which Avalkarkun was murdered. He disliked most the hearsay evidence and would prefer someone who was an actual witness. It was most extraordinary that such a serious thing as the murder of Avalkarkun should occur and still nobody should be convicted for the offence. Mr. Kemp explained that it was a class of crime where no eye witness could be found and the matter had been discussed in the special tribunal's judgment.

Mr. M. C. Ilveride.

Mr. M. C. Ilveride, Traffic Inspector, (now Station Master) was the next witness. He gave evidence as to

his presence at Viramgaum station on the day of the trouble and to rioting by the mob. Some people belonging to the crowd came up and asked him to say Mahatma Gandhi Ki Jai. Witness told them he had nothing to do with Mr. Gandhi and that he was a railway employee. Thereupon the mob assaulted him severely.

Official Witnesses.

The Committee then took up the official witnesses from Kaira District. Mr. Bard who was the Assistant Collector of the District till the end of 1918 was tendered as witness by the Government Counsel to speak merely in regard to the predisposing causes such as passive resistance movement which was organised in this particular district in 1918.

Lord Hunter.

Lord Hunter ruled that the evidence of this witness was not necessary.

Mr. Tirevedi.

Mr. Tirevedi, Deputy Superintendent of Police, Kaira, was the next witness. Questioned by Lord Hunter, he said that Nadiad and Anand, two principal towns of the district were centres of great political activity which started with the establishment of a Home Rule League Branch and developed with the initiation of passive resistance movement in 1918 and increased with the agitation over the Rowlett legislation. Mr. Gandhi was an influential personality in the district. The news of his arrest was received at Nadiad on the 10th April by means of a telegram to the Home Rule League and caused great excitement. A hartal was started immediately in protest. Mill labourers left off work and there was a meeting in the evening of the 11th. There were further meetings. News of the happenings at Ahmedabad came in during the day and had a serious effect. In the afternoon the news was spread that a troops special was on its way to Ahmedabad. The mob discussed what could be done to stop the train. Eventually some rails were removed at night and the train was derailed, fortunately without any serious loss of life. Landholding classes of Nadiad were primarily responsible for removing the rails. Their object was to help the rioters and express resentment at the supposed arrest of Mr. Gandhi. By 12th morning the news of the happenings in the Punjab reached the town. This too had an exciting effect as a rumour was spread of the wholesale shooting in the Punjab. At Anand also there was trouble and the Government duty was attacked on the 12th afternoon. News of the destruction of Ahmedabad Telegraph Office and the cutting of the wires was received. Thereupon the villagers proceeded and cut the telegraph wires at various places in the district. On the 13th Mr. Gandhi's message was read out but hartal lasted till the 15th April. Troops arrived on the 13th and assisted in maintaining order. The District Magistrate, Mr. Cer, now on leave, was camping at Nadiad till early in June. There was no complaint about the measures he took. It was not an easy matter to obtain evidence in connection with the investigations made subsequently.

By Sir Chimanlal Setalvad.

Questioned by Sir Chimanlal Setalvad Mr. Tirevedi said that there was a good deal of misrepresentation in connection with the Rowlett Act in Kaira. He understood that the District Magistrate had a conversation with Mr. Gandhi in connection with the latter's statement. He knew the people behind the trouble. The District Magistrate told him that Mr. Gandhi had got information as a sort of "Father Confessor" and would not divulge them. He believed that Mr. Gandhi had given some name to the District Magistrate on the distinct understanding they would not be used officially.

By Pandit Jagat Narayan.

Questioned by Pandit Jagat Narayan, witness agreed that so far as Kaira was concerned, there was no conspiracy or organisation behind the disturbances.

Sultan Ahmed.

In reply to Sultan Ahmed witness said that people believed it was an error of judgment on the part of the Punjab Government to have passed the order against Mr. Gandhi. Asked what was his opinion in the matter, witness replied after some hesitation that was also his opinion.

Mr. V. J. Patel.

Mr. V. J. Patel, Bar-at-law, who appeared in some of the Nadiad cases before the tribunal then questioned the witness with a view to eliciting that convictions were mostly based on the approver's statements and that none of the convicted persons were Satyagrahis. The District Magistrate had written a letter thanking the people through their Municipality for being generally law abiding during the disturbances. In his district the was confined along the railway line.

Mr. Kemp.

Mr. Kemp intimated at this stage that barring the police constable who had been sent for from Viramgaum and the statement of the Railway District Traffic Superintendent put in, the list of official witnesses was closed.

Mr. Guider.

Mr. Guider, Deputy Inspector General, was then recalled by the president and was briefly examined.

By Lord Hunter.

Questioned by Lord Hunter he said that he investigated the Viramgaum occurrences. It appeared that the murdered Magistrate was first seriously assaulted and then burnt alive some 150 yards from the cutchery in the town. There were many people about at the time. Some persons were charged with murder but the tribunal by a majority judgment expressed the opinion that the identification evidence was not satisfactory.

Mr. Justice Rankin.

In reply to Mr. Justice Rankin, witness said that the fact of the Magistrate being burnt alive was not doubted at all but the court held that the identification evidence was not strong. The committee then proceeded to non-official evidence. Pending the appearance of Mr. Gandhi to-morrow, Mr. Jivabhai Desai, Barrister-at-Law appearing before the committee as the counsel on behalf of the Gujarat Sabha was examined as the representative of the Sabha.

By Lord Hunter.

Questioned by Lord Hunter he said that he took his share in the political movement at Ahmedabad. Due to a number of causes in the latter years there has been growth of political life in the city. After armistice there was disappointment at the failure of the return of normal conditions. Then followed discontentment owing to the passing of the Rowlett Act and the eventual establishment of Satyagraha Sabha. He joined the Sabha as a member. He did not think even now that it was a dangerous movement. They did not ask the masses to join it. Certain laws to be selected by a committee to be thereafter formed were to be disobeyed as a mark of humiliation. 6th April was observed as a day of hartal. He did not agree that hartal was apt to lead to riots. They meant observing hartal only for a day and not to prolong it. On the 10th subsequent to the receipt of news of Mr. Gandhi's arrest there was some disturbance. He heard that at 2-30 a small crowd had collected and within two minutes he dispersed the whole lot. He would not object to shooting if circumstance justified but so far as its shooting, by the police near the flour mill consequent on the mob's attempt on two Europeans who had taken refuge there, was concerned, his information was that one of the Europeans, both of whom were drunk, abused Mr. Gandhi. They were not molested at all till one of them abused Mr. Gandhi which excited the mob. This excitement was of course no reason for violence. There was a meeting that night at which witness and others reprimanded the mob and asked everyone of them to go home quietly and resume their work next day. On the 19th morning while he was attending court he heard that a mob had collected and was making for Ambulaw Mill. He immediately left the Court, and met and told the mob to disperse and stop about their business which they promised. Shortly after rumour got about that Miss Anusya had been arrested. Crowds again collected from various directions. He again faced the crowd and addressed them. As he was addressing news was received that Examination Mandup was on fire. He immediately proceeded to the scene and rendered every assistance. The only reason for incendiarism would be the alleged arrest of Miss Anusya. Asked if that did not strike him as extraordinary, witness said that Miss Anusya was not an ordinary person. She was a mother to the mill-hands. It might not be an original idea to burn buildings. It might have been due to mere frenzy on the part of some one who began burning the first building and contagion might have spread. He did not agree that the crowds came with the deliberate intention of burning European buildings. As to the shouts of killing Europeans they were not raised till after the first firing. There was no frenzy till then. For example in the morning Messrs. Kennedy and Bremfield left the court and ceased the crowds on their way home without being molested. In fact people in the crowd saluted them. Continuing witness said that on the 11th he noticed three sepoys firing without justification. They might have fired in the air but firing was absolutely unjustified. At 3-30 he noticed another firing near his house where the crowd was looting a liquor shop. That firing was justified although he was not sure of the kind of bullet used since one of them pierced five iron sheets. Looking at what had occurred his view was that military aid should not have been used. The military could have been kept in readiness. There was no justification for the two Martial Law orders proclaimed on the 12th since by the 11th evening things had quieted down. On his attention being drawn to the collection of a crowd on the 12th, witness said that was not inside the city. Certain innocent people had been shot down but the Secretary of the Gujarat Sabha who had made enquiries in the matter was coming to give evidence.

By Mr. Justice Rankin.

Questioned by Mr. Justice Rankin, witness said that at Ahmedabad, lawyers as a body were not identified with Satyagraha movement. After replying to a series of questions regarding the constitution of Satyagraha Sabha, witness said that their intention was not to go to a given place and try to get into conflict with law although there was some talk of Mr. Gandhi's going back to the Punjab. The intention of Satyagrahis was not to instigate anybody and everybody in the street to break the law. They however intended that the movement should spread in course of time. He did not think, moreover, that it would result in the spread of the idea among the masses that a witness was a legitimate political weapon. Asked if after the trouble was over, educated classes gave assistance to the police in investigations, witness said that he was not asked to give any assistance. He would have given all possible assistance. It was only the Ashram people who had declined to give information.

By Sir Chimanlal Setalvad.

Examined by Sir Chimanlal Setalvad witness said that the scope of the Rowlett Act was fully explained and so far as Ahmedabad was concerned misrepresentation existed only in the imagination of the C.I.D. He did not accept Mr. Gandhi's statement that trouble was prearranged and there were educated people behind it. In fact he had quarrelled with Mr. Gandhi over it. The result was neither would budge from the view he had taken. As regards rendering assistance to the authorities it might be the view of Mr. Chatfield that they went and shut themselves in. They did whatever they could. The particular sort of assistance they wanted was not made known to them and there was in addition an atmosphere of distrust. The motto of the Satyagrahis was "truth and no violence" and to invite suffering on themselves. With all their devotion to Mr. Gandhi the masses were not able to follow that. The movement was of such a character that it was difficult to follow. Their idea was to select for disobedience the laws which were against natural justice. They first selected the Press Act and the Newspaper Registration Act. The latter was selected because it affected the forfeiture of the press. Embarrassment of the Government was not their idea, although eventually it might or might not bring about that result.

Pandit Jagat Narayan

In reply to Pandit Jagat Narayan witness said that after the disturbances, Mr. Gandhi said that he alone was fit to take part in the movement. He thought that it was a complete confession of the failure of the movement. The Fraser murder was brutal and absolutely uncalled for. He had no explanation to offer and it might be the result of frenzy.

There was no anti-British or anti-European idea in the beginning and the mob frenzy and the shouts to kill Europeans came in only after.

Q.—How could you possibly disobey the Rowlett Act? Was it that you would go and preach and commit sedition or become an anarchist?

A.—That would be to take you through all the sections. As the law is worded, you need not have been an anarchist or seditionist, it is enough if you incur displeasure of the C.I.D.

Pundit:—That is a different matter. How are you going to civilly disobey the Rowlett Act?

Witness was at this stage going to look up the Rowlett Act when the Pundit continuing asked:—Am I right in supposing that you cannot disobey the Rowlett Act and that is why in order to secure its repeal you decided to disobey other laws?

Witness:—That is so. Continuing witness agreed that every kind of agitation was likely to embarrass the Government the difference being whether the intention was to embarrass or not and their intention was not to embarrass the Government. Mr. Bulakidas (Magistrate) was as could be guessed from his cross examination a blunt man given to abusing people. His food control was disliked. Mr. Chatfield, Collector, was popular. Witness did not think they had many like him. Supposing in 1921 he was Minister entrusted with the administration of law and order, he would try and preach contrary to the movement? Lord Hunter (smilingly):—In Government you would very much be against the Satyagraha movement?

Witness:—I am afraid so. (Laughter).

The examination of Mr. Desai had not concluded when the Committee adjourned till to-morrow.

Mr. Caldecott, first witness of the day in his evidence described how on the information brought by Mr. McIlvaride he proceeded to Viramgaum on the 12th April with a number of sepoys and helped in putting down riots. He found the station post office and Municipal building burnt and treasury damaged. At the treasury he fired four rounds and one was killed and two or three wounded. In the night a detachment of one hundred men of 97th Infantry arrived from Ahmedabad and patrolled the town.

With the examination of a number of witnesses from Viramgaum and Kaira the official evidence regarding the disturbances in Ahmedabad was practically completed to-day pending Mr. Gandhi's examination to-morrow which is expected to be interesting.

Mr. J. Desai, Bar-at-law, who took active part in the Satyagraha movement at Ahmedabad gave evidence this afternoon on behalf of the Gujarat Sabha. Questioned at great length in regard to Satyagraha movement witness did not admit it was a dangerous one since the masses were not asked to join it, if he was in the Government entrusted with the departments of law and order he would try and preach to the contrary and be against the movement.

Burma and Reforms.

Opposition to Inclusion in Indian Bill.

RANGOON, January 6.
Two memorials have recently been submitted to the Lieutenant Governor signed by a large number of Burmese elders, landowners, merchants, Barristers, Members of the Legislative Council and others possessing landed property and Government position. The first expresses the opinion that the inclusion of Burma in the Reform scheme will operate disadvantageously to the province regarding rather than accelerating the progress, there being little in common between India and Burma. The inclusion of Burma is, the memorialists submit, diametrically opposed to the wishes and feelings of the indigenous people of the province and the memorialists submit that in the present condition of the Burmese people any position of superiority given to the Indian over the Burman will put a period to further Burman progress by killing those aspirations for which Indians themselves are so zealously contending. They therefore ask the Lusac Government to take steps to prevent the inclusion of Burma in the Reform Bill.

Shoes and Pagodas.

The second memorial dealing with the shoe question and pagodas says that the Lieutenant-Governor's well-considered resolution on this question met with hearty approval and universal esteem by the Buddhist priesthood and the Burmese people who appreciate the attitude taken. The memorialists also consider the Craddock Reform Scheme most suitable and quite adapted to the present Burmese conditions and feel confident that every measure therein suggests improvement on the present system of Government, for the benefit and welfare of Burmans. They entertain no doubt that if the Craddock scheme works in some detail to the detriment of Burma's interests it will soon be remedied. The preamble of the second memorial states that it is signed in addition to the others named by tradesmen and artisans none of whom is connected in any way with Government. The "Rangoon Times" learns that it was signed by over one thousand people.

The Burman Deputation

The Burman deputation in England cables that on the advice of the British supporters they return to Burma by the S.S. "Lancashire," leaving Marseilles on the 12th January.

The Demand For Gold.

Following the great demand for gold, there has been considerable smuggling of British and American gold coins into Burma, and Chetty firms are said to be short of silver, all available cash having been sent to India and the Straits to purchase sovereigns.

Karnani Industrial Bank.

CALCUTTA, January 6.

This afternoon the Maharaja of Kashmir formally opened the Karnani Industrial Bank which starts with an authorised capital of five crores of rupees of which three crores had been subscribed and 60 lakhs paid up. Under the Bank a steamship company with a capital of ten crores had already been floated and two up-to-date steamships had been purchased from the American Shipping Board. The Maharaja in declaring the Bank open said that to handle the resources of wealth properly industrial banks were a great necessity but they should not forget the other great resource of the country namely, agriculture.

(1761)

సుందరము ! లాభకరము !! ఉపయోగము !!!

ఆంధ్రమైన 1920 క్యాలండరు

జనవరినెల 31 వ తారీఖులోపుగ మా మందులను నొకేసారిగ ర రూ॥లకు కొనువారలకు ఒక క్యాలండరు ఉచితముగా పంపబడును.

ఇతరులకు క్యాలండరు 1-కి వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0.
మొత్తముగా కొనువారలకు ధర తగ్గించి యివ్వబడును.

వి. పి. గ కాక ముందుగా చీట్లు పంపినవారికి క్యాలండరు చేరకున్నచో మా జవాబువారి యుండును.
కొలదిప్రతులు మాత్రమే ముద్రింపబడినవి. కావలసినవారు వెంటనే తెప్పించుకొనుట యుక్తము.

తామర తైలము	పండ్లపాడి	మోహనితైలము
డబ్బి 1-కి 0-6-0	డబ్బి 1-కి 0-2-0	సీసా 1-కి 0-12-0

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యమృతము.

దగ్గు, తైత్త్యము, పడిశము, రొమ్ముపడిశము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు, పోట్లు, బెలుగులు, బిళ్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యమృతము.

చక్కని డబ్బితో సహా కేల రూ. 0-10-0; డబ్బా 1-కి రూ. 5-12-0. పోస్టుఖర్చులు చేటు.

అమృతాంజనం డి పో, } 109, ఫ్రేరిరోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబుళెట్టి ఏపి, మదరాసు.

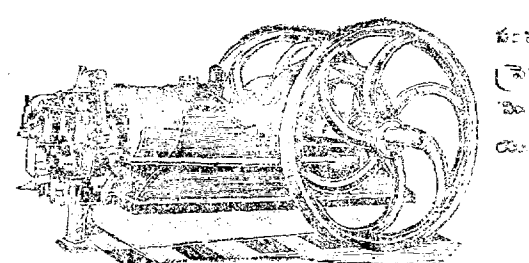
ఇంజీరియర్ క్రూడ్ ఆయిల్ ఎంజనులు

1918

వయం తక్కువ ! సమృద్ధిము అధికము ! ఫలము ఎక్కువ !

ప్రత్యేక పద్ధతి ను వర్తింపి తయారుచేయబడినవి.

క్రొవీడింగు మిల్లులు, అయిల్ మిల్లులు, అన్ని రకముల పంపులు, కలర్ క్రొవీడింగు మిషనులు, సా పంపీలు, బేలింగు మెక్సులు, కీలెండరు నూసెలు, బెల్టింగు, మిల్లులన్న స్టాన్సు మొదలగు ఇతర అన్ని రకముల మిషనులు మాత్రమే తయారుగా యున్నవి.

P. G. Masker & Co.,
Engineers & Contractors,
Appollo Street, Fort, Bombay.

రంగుల చిత్ర పటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0.

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము,
పోస్టు బాక్సు 212 మదరాసు.

ఆంధ్రోద్యమము.

మొదటి యొ దాండ్ర మహాజనసభలయందలి సభ్యుల సంఘాభ్యుదయ, సభాభ్యుదయ, యువశక్తి, ముఖ్య, వారి శిక్షణములు, సభా శిక్షణములుగలవు.

కేల రూ 1-2-0. పోస్టుచేటు.

ఆంధ్రోద్యమ కార్యాలయము, 7, కంబుళెట్టి ఏపి, మదరాసు.

మిక్కిలి ప్రశస్తిమైన పరిమళద్రవ్యము

టటోదిల్బహరు (రిబ్బెడ్)

పరిమళద్రవ్యముల కన్నిటికి గది కాబా

ఇండియాలోనేను జరిగిన అన్ని ప్రదర్శనములందును చాల మరకములును ప్రథమ స్థానముల నెక్కిబడినవి.

దీనిలో సురాయి కంటండ్ల మేమియును లేదు గాన ఆచార వలెనుండకనుక దీనిని నిరర్థకముగ నావయోగించవచ్చును. పలు విధములగు పుష్పముల నువాసన దీనియందు గలదు. వికటికొందు చుక్కలు లేబుదుమామిద తేనెన చాలును. అప్పుడే సోనితైల్లిన పువ్వులవలన వ్యాపించు పరిమళమునంటి. పరిమళ మహామితముగ వ్యాపించుచుండును. దీని నువాసన నిలచునంతి కాలము మరయే పరిమళద్రవ్యములతోను నిలువదు. పెద్దపైజా (ఆరతిపువ్వుపైజా) కు 2-0-0 మధ్యపైజా కు 0-12-0 చిన్నపైజా కు 0-8-0 వి.పి. చార్జ్ కు 0-5-0. మిథులమునందు వోరకనివో (క్రింద పోల్ ఏజెంట్లకు వ్రాయుము.

ఆంగ్లో ఇండియను డ్రగ్ అండు శ్రేమితల్ కంపెనీ,
(D 126 W 100) 155 జమ్మనపేడు, బొంబాయి.

వీరసంయుక్తనాటకము.

మోచెర్ల నానుమంతరాధికవికృతము :

ఇది యానుయోజకరైత కేంద్రీయగు జనాచర్యుని యభిప్రాయమునకు నిరర్థకముగా కృత్రిమముగా బెండ్లియాడి పాశ్చర్యయుద్ధమున పరవిహారము నడిపి వీరస్వర్గమును జూట కొన్న భారతీయ శాసితమునకు సంయుక్తా జీవి చరిత్రము. ఈ యమ్మయే మన భారతభూమిని కల్పింపితి దేశముకొలువ-భారతీయ గౌరవముకొలువ-భారతీయ మహమ్మదీయ సేవా కమానామాను బటాపంచలు కావించిన కడపటి వీరసాధ్వీ మణి. ఇందు బృహ్మరాజుకౌర్యాలిరేకము-సంయుక్త పతి భక్తి జయచర్యుని యోర్యశేషివము ముగ్ధుడ-ఈశ్వరభక్తులు దుర్భాగ్యపురుగుటలు-దేశభక్తు-కర్తవ్యమును విశిష్ట రింపబడినవి. దేశభక్తి రాజభక్తి పితృభక్తి కులభక్తి మున్నగు వారి కాటపట్టులు నులభ్యతైలిని ప్రదర్శనయోగ్యముగా రచింపబడినది. కేల రు 1-0-0.

కలయవారు- ఎమ్. హెచ్. రావు అండు సన్యు, 1961 కాకినాడ అని ప్రాసిన బడచుగలరు.

వెనెడిగ నహిలమైన డా॥ పి. డి.

సావంతుని వనాపధి సారసవరిల్లా

అనుభూతిప్ర రక్షణవలన జనించు వాద్యములకు కేటించుకంటి మందు. పరువులను, మచ్చలను, గండములను శుభ్రము, ప్రాతేమిపులను అన్ని విధములవలన గలుగు చర్మ రోగములను పోగొట్టును. (25)

మిక్కిలి కేక్తి వంతమైన రక్షకులై కానివి

వనాపధి సారసవరిల్లా నుకొనుచున్న విస్ఫులయము. వనాపధిమైనను మధ్యమధ్యమ అన్ని విధములైన పోషకములను పోగొట్టును. కేరీరమునందలి పానరసదోషములను, మలబద్ధకమును కాల్చునందుకును శోషమును పోగొట్టెర క్షమాను శుభ్రపరచును. కేరీరారోగ్యమును గలుగజేయును. 15 రోజులకు మందుకుటకు 4 కౌన్సు యెట్టిలో అమ్మబడును.

పాప్తెరు- పి. డి. సావంత్,

144. వనసవాడి, నెండిబొంబాయి

Proprietor : P. D. SAVANT,
Fanaawadi, No. 144, No. 2, BOMBAY

పాశ్చ్యపు వేంకటాచలవర్ణితులవారి ఆయుర్వేదీయ సిద్ధోపధములు.

1. లక్ష్మీవిలాసరసము:- లక్షోపశయల ప్లేగురోగులు ఈ లక్ష్మీవిలాస రసమువలన నిరోధితులయ్యున్నారు. ఒక యెంకలక్ష్మీవిలాస రసముగల సీసా రసయోగ్య నుండనేని ప్లేగుకు నిరోధితులమైన సిద్ధోపధము- వేంకటాచల వేంకటాచల గుంహావముగ బల్కగలరు. నిరర్థకము, మూడవ కాలిన బర్తములు, నన్ని సారము మొదలగునవి తత్వక గుణ మగును. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇళాం. (594-801)
2. క్రిమివాసతైలం:- ప్లేగుగర్భవదను, కందుల నొప్పి పోవుటకు మంచియందు. సీసా 1-కి 0-8-0, 5-కి 1 ఇళాం.
3. బ్రహ్మరసము:- దీనిని సేవించినవృత్తి మండిదే మూత్రము కట్టక (కలరా) వాంతిచేసి, కీళ్లదే, అశిర్ల ప్లేగులు గుణము కాగలదు. సీసా 1-కి 1-0-0, 5-కి 1 ఇళాం.
4. బాలసుఖోదయము:- బిడ్డలకు బలకాళి; తియ్యని మందు. మందులు, మలబద్ధము, అశిర లేని, కృశ్యము, కడు పుష్టియందుట, అకలితేమందు మొదలగునవి గుణమందు తిడ్డలు పుష్టిగలవారగుదురు. సీసా 1-కి 0-12-0 5-కి 1 ఇళాం.
5. లోకానుమూర కన్యామూత్రము:- బిడ్డలకు కడు మునుదిరినవారికి, బాలింకిల శిశువులకు కారి. మందు, పడిశము, దగ్గు, అశిర్లము, తిరకారం, పార్శ్వవాముపు, మలబద్ధం, జ్వరం, చలిజ్వరము, దుర్బలము మొదలగు యిం రువశక లోగములను గుణములే యును.

250 మూత్రము గల సీసా	0-4-0
కపాట కచ్చుతో 5-కి	1-8-0
" " 12-కి	2-18-0
" " 25-కి	5-8-0

ప్రతి కొవధముతోనూడ అనువాదము తెలుగున పంపబడును శ్రీ సీతారామక వైద్యశాల, మైసూరు

